

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 118/2024 van 23 december 2024

Betreft: adviesaanvraag over een protocolakkoord tot regeling van de realtimetoegang van de federale politie tot de beelden van de camera's die zijn geïnstalleerd op het net van de NMBS (CO-A-2024-268)

Trefwoorden: bewakingscamera's; openbare vervoersmaatschappij; politie en veiligheid; protocol; technische en organisatorische maatregelen

Vertaling

Inleiding

Het onderhavige advies is gebaseerd op artikel 9, vierde lid, van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's, en heeft betrekking op een protocolakkoord dat de realtimetoegang regelt van de federale politie tot de beelden van de camera's die zijn geïnstalleerd op het net van de NMBS. Het voor advies voorgelegde protocol betreft enkel de toegang tot deze beelden zonder opname door de politie.

In dit advies is de Autoriteit van mening dat artikel 9, vierde lid, van de bovengenoemde wet, de wettelijke basis van het voor advies voorgelegde protocol en van de beoogde gegevensverwerkingen, moet worden aangepast.

Desondanks heeft de Autoriteit een aantal opmerkingen over de inhoud van het protocol. Deze hebben voornamelijk betrekking op de volgende onderwerpen: het doel van de realtimetoegang en de overwogen mogelijkheden en scenario's voor toegang, de personen die toegang hebben tot de gegevens, de betrokken camera's, en de technische en organisatorische maatregelen, waaronder met name logging.

De Autorisatie- en Adviesdienst van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna de "Autoriteit"), aanwezig: de dames Cédric Morlière, Nathalie Ragheno en Griet Verhenneman, en de heren Yves-Alexandre de Montjoye, Bart Preneel en Gert Vermeulen;

Gelet op de wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op artikel 43 van het reglement van interne orde volgens hetwelk de beslissingen van de Autorisatie- en Adviesdienst bij meerderheid van stemmen worden genomen;

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op artikel 9, vierde lid, van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's;

Gelet op de adviesaanvraag van de heer Georges Gilkinet, vice-eersteminister en minister van Mobiliteit, ontvangen op 3 oktober 2024;

Gelet op het verzoek om aanvullende informatie van de Autoriteit aan de aanvrager van 23 oktober 2024, gelet op het antwoord van de aanvrager van 12 november 2024;

Gelet op het verzoek om aanvullende informatie van de Autoriteit aan de aanvrager van 14 november 2024, gelet op het antwoord van de aanvrager van 4 december 2024;

Gelet op de bespreking ter zitting van de Autoriteit van 19 december 2024 alwaar werd besloten tot voortzetting bij wijze van schriftelijke procedure;

Brengt op 23 december 2024, bij wijze van schriftelijke procedure, het volgend advies uit:

I. Onderwerp en context van de adviesaanvraag

1. De aanvrager heeft op basis van artikel 9, vierde lid, van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's (hierna: "**de camerawet**") bij de Autoriteit een adviesaanvraag ingediend met betrekking tot een protocolakkoord dat de reeltimetoeegang regelt van de federale politie tot beelden van de camera's die zijn geïnstalleerd op het net van de NMBS (CO-A-2024-214) (hierna: "**het protocol**").
2. Artikel 9, vierde lid, van de camerawet luidt als volgt:

"Onverminderd de toepassing van de artikelen 47sexies en 47septies van het Wetboek van Strafvordering ^[1] hebben de federale en lokale politiediensten, binnen het kader van hun

---

¹ Deze artikelen luiden als volgt:

"Art. 47sexies. <Ingevoegd bij W 2003-01-06/34, art. 4; Inwerkingtreding : 22-05-2003> § 1. Observatie in de zin van dit wetboek is het stelselmatig waarnemen door een politieambtenaar van één of meerdere personen, hun aanwezigheid of gedrag, of van bepaalde zaken, plaatsen of gebeurtenissen.

Een stelselmatige observatie in de zin van dit wetboek is een observatie van meer dan vijf opeenvolgende dagen of van meer dan vijf niet-opeenvolgende dagen gespreid over een periode van een maand, een observatie waarbij technische hulpmiddelen worden aangewend, een observatie met een internationaal karakter, of een observatie uitgevoerd door de gespecialiseerde eenheden van de federale politie.

Een technisch hulpmiddel in de zin van dit wetboek is een configuratie van componenten die signalen detecteert, deze transporteert, hun registratie activeert en de signalen registreert, met uitzondering van de technische middelen die worden aangewend om een maatregel als bedoeld in artikel 90ter uit te voeren.

(Een toestel gebruikt voor het nemen van foto's wordt uitsluitend beschouwd als een technisch hulpmiddel in de zin van dit Wetboek in het geval bedoeld in artikel 56bis, tweede lid.) <W 2005-12-27/34, art. 9, 1°, 046; Inwerkingtreding : 30-12-2005>

[[2 De technologie voor het gebruik van een dienst met locatiegegevens of van lokalisatieapparatuur geplaatst in een voertuig, zoals bedoeld in artikel 2.14 van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg, met het oog op de opsporing ervan ingeval van ontvreemding, wordt niet beschouwd als een technisch hulpmiddel in de zin van dit wetboek.]]

§ 2. De procureur des Konings kan in het kader van het opsporingsonderzoek een observatie machtigen wanneer het onderzoek zulks vereist en de overige middelen van onderzoek niet lijken te volstaan om de waarheid aan de dag te brengen.

Een observatie met gebruik van technische hulpmiddelen kan enkel gemachtigd worden wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat de strafbare feiten een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar of een zwaardere straf tot gevolg kunnen hebben.

§ 3. De machtiging tot observatie is schriftelijk en vermeldt :

1° [1 de ernstige aanwijzingen van het strafbaar feit die de observatie wettigen, of, indien de observatie zich situeert in het proactieve onderzoek zoals omschreven in artikel 28bis, § 2, het redelijk vermoeden van te plegen of reeds gepleegde maar nog niet aan het licht gebrachte strafbare feiten, en de bijzondere aanwijzingen met betrekking tot de elementen omschreven in deze laatste bepaling, die de observatie wettigen;]1

2° de redenen waarom de observatie onontbeerlijk is om de waarheid aan de dag te brengen;

3° de naam of indien die niet bekend is, een zo nauwkeurig mogelijke beschrijving van de geobserveerde persoon of personen, alsmede van de zaken, plaatsen of gebeurtenissen bedoeld in § 1;

4° de wijze waarop aan de observatie uitvoering zal worden gegeven, daaronder begrepen de toelating tot het gebruik van technische hulpmiddelen in de gevallen bepaald bij § 2, tweede lid, en artikel 56bis, tweede lid. In dit laatste geval vermeldt de machtiging van de onderzoeksrechter het adres of een zo nauwkeurig mogelijke plaatsbepaling van de woning waarop de observatie betrekking heeft;

5° de periode tijdens welke de observatie kan worden uitgevoerd en die niet langer mag zijn dan [1 drie maanden]1 te rekenen van de datum van de machtiging;

6° de naam en de hoedanigheid van de officier van gerechtelijke politie, die de leiding heeft over de uitvoering van de observatie.

"§ 4. (De procureur des Konings vermeldt op dat ogenblik in een afzonderlijke en schriftelijke beslissing de misdrijven die door de politiediensten en de personen bedoeld in artikel 47quinquies, § 2, derde lid, in het kader van de observatie kunnen worden gepleegd.

Deze beslissing wordt in het dossier bedoeld in artikel 47septies, § 1, tweede lid, bewaard.) <W 2005-12-27/34, art. 9, 2°, 046; Inwerkingtreding : 30-12-2005>

*opdrachten van gerechtelijke of bestuurlijke politie, vrije en kosteloze toegang in real time tot de beelden van de camera's die geïnstalleerd zijn op het net van de openbare vervoersmaatschappijen of in de nucleaire sites die bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad worden bepaald. **De nadere regels met betrekking tot deze vrije toegang tot de beelden, de overdracht en de beveiliging ervan worden bepaald in protocolakkoorden tussen de betrokken politiediensten en openbare vervoersmaatschappij of nucleaire site ter advies voorgelegd aan de Gegevensbeschermingsautoriteit, voorafgaandelijk aan de ondertekening ervan.**" (in vet aangegeven door de Autoriteit)*

3. De Autoriteit is ook bevoegd ten aanzien van de verwerking van gegevens die nodig zijn voor de uitvoering van de wettelijke verplichting van de openbare vervoersmaatschappij, die de politie reeltimetoeegang tot haar camera's moet verlenen onder de voorwaarden van de camerawet.
4. Op basis van artikel 59, § 1, 2°, van de WVG², heeft de Politie dit protocol ook voorgelegd aan het Controleorgaan op de politionele informatie (hierna het "**COC**"). Dit heeft op 7 augustus 2024 een

---

§ 5. In spoedeisende gevallen kan de machtiging tot observatie mondeling worden verstrekt. De machtiging moet zo spoedig mogelijk worden bevestigd in de vorm bepaald in [1 paragraaf 3]1. .

§ 6. De procureur des Konings kan steeds op gemotiveerde wijze zijn machtiging tot observatie wijzigen, aanvullen of verlengen. Hij kan te allen tijde zijn machtiging intrekken. Hij gaat bij elke wijziging, aanvulling of verlenging van zijn machtiging na of de voorwaarden bepaald in §§ 1 tot 3, zijn vervuld en handelt daarbij overeenkomstig § 3, 1° tot 6°.

§ 7. De procureur des Konings staat in voor de tenuitvoerlegging van de machtigingen tot observatie die zijn verleend door de onderzoeksrechter in het kader van een gerechtelijk onderzoek overeenkomstig artikel 56bis.

(De procureur des Konings vermeldt op dat ogenblik in een afzonderlijke en schriftelijke beslissing de misdrijven die door de politiediensten en de personen bedoeld in artikel 47quinquies, § 2, derde lid, in het kader van de door de onderzoeksrechter bevolen observatie kunnen gepleegd. Deze beslissing wordt in het dossier bedoeld in artikel 47septies, § 1, tweede lid, bewaard.) <W 2005-12-27/34, art. 9, 3°, 046; Inwerkingtreding : 30-12-2005>

-----

(1)<W 2016-12-25/37, art. 8, 088; Inwerkingtreding : 30-12-2005>

(2)<W 2023-12-19/08, art. 29, 117; Inwerkingtreding : 08-01-2024>

Art. 47septies. <W 2005-12-27/34, art. 10, 046; Inwerkingtreding : 30-12-2005> § 1. De officier van gerechtelijke politie bedoeld in artikel 47sexies, § 3, 6°, brengt de procureur des Konings nauwgezet, volledig en waarheidsgetrouw schriftelijk verslag uit over elke fase in de uitvoering van de observaties waarover hij de leiding heeft.

Deze vertrouwelijke verslagen worden rechtstreeks aan de procureur des Konings overgezonden, die ze in een afzonderlijk en vertrouwelijk dossier bewaart. Hij heeft als enige toegang tot dit dossier, onverminderd het in artikel 56bis respectievelijk de artikelen 235ter, § 3, en 235quater, § 3, bedoelde inzage-recht van de onderzoeksrechter en van de kamer van inbeschuldigingstelling. De inhoud van dit dossier valt onder het beroepsgeheim.

§ 2. De machtiging tot observatie en de beslissingen tot wijziging, aanvulling of verlenging worden bij het vertrouwelijk dossier gevoegd.

De officier van gerechtelijke politie, bedoeld in artikel 47sexies, § 3, 6°, stelt proces-verbaal op van de verschillende fasen van de uitvoering van de observatie, doch vermeldt hierin geen elementen die de afscherming van de gebruikte technische hulpmiddelen en de politionele onderzoekstechnieken of de vrijwaring van de veiligheid en de afscherming van de identiteit van de informant en van de politieambtenaren die belast zijn met de uitvoering van de observatie in het gedrang kunnen brengen. Deze elementen worden enkel opgenomen in het schriftelijk verslag bedoeld in § 1, eerste lid.

In een proces-verbaal wordt verwezen naar de machtiging tot observatie en worden de vermeldingen bedoeld in artikel 47sexies, § 3, 1°, 2°, 3° en 5°, opgenomen. De procureur des Konings bevestigt bij schriftelijke beslissing het bestaan van de door hem verleende machtiging tot observatie.

De opgestelde processen-verbaal en de in het derde lid bedoelde beslissing worden uiterlijk na het beëindigen van de observatie bij het strafdossier gevoegd."

² Volgens hetwelk:

"De verwerkingsverantwoordelijke of zijn verwerker raadpleegt de bevoegde toezichthoudende autoriteit van de verwerkingsverantwoordelijke voordat de verwerking van persoonsgegevens in een nieuw bestand wordt opgenomen :

advies uitgebracht (*"Adviesaanvraag m.b.t. het ontwerp van protocolakkoord GPI - NMBS tot regeling van real time toegang camerabeelden"*, referentie BD240020).

5. In zijn adviesaanvraag verzoekt de aanvrager om een advies binnen 30 dagen, waarbij hij preciseert: *"Wij vragen **dringend** om een advies, aangezien het advies van het COC al is ontvangen en het protocol in 2024 nog moet worden ondertekend tussen de federale politie en de NMBS om de middelen die voor dit begrotingsjaar zijn vrijgemaakt niet te verliezen."* (in vet aangegeven door de Autoriteit) (Nvdv: alle antwoorden van de aanvrager in dit advies zijn vrij vertaald door de Autoriteit)

6. Ten eerste is in de camerawet echter geen termijn vastgesteld waarbinnen de Autoriteit het in artikel 9, vierde lid, bedoelde advies moet uitbrengen. De WOG bepaalt hiervoor ook niet specifiek een termijn³. Ten tweede wijst de Autoriteit erop dat, overeenkomstig artikel 48 van haar Reglement van interne orde, de redenen die worden aangevoerd ter ondersteuning van een dringend verzoek om advies *"specifiek en concreet [dienen] te zijn en [...] de oorzaak [...] dienen te rechtvaardigen van de onvoorzienbaarheid van de situatie waarin de aanvrager zich bevindt. De dienst is van mening dat uitsluitend een geval van overmacht (een onvoorziene situatie die noch geheel of gedeeltelijk kan worden toegeschreven aan de adviesaanvrager) dat een dergelijke urgentie tot gevolg heeft, een dergelijk verzoek kan rechtvaardigen"*. In het onderhavige geval dateert de mogelijkheid voor de politiediensten om toegang in real time te krijgen tot de camera's op de netten van openbare vervoersmaatschappijen echter van de wet van 3 augustus 2012 tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's met het oog op het versterken van de veiligheid in het openbaar vervoer en de nucleaire sites, die op 10 september 2012 in werking is getreden. De behoefte aan een protocol dateert uit een wijziging van de camerawet in 2016. In deze omstandigheden kan het verzoek niet worden behandeld als een dringend verzoek.

II. Onderzoek

Dit advies is als volgt opgebouwd:

II.1 Overwegingen met betrekking tot de rechtsgrond voor de verwerking en de camerawet.....	6
II.1.1. Oorsprong van artikel 9, vierde lid, van de camerawet, beginselen van voorspelbaarheid, rechtmatigheid en evenredigheid	6
II.1.2. Toepassing van de beginselen van voorspelbaarheid, rechtmatigheid en evenredigheid....	14
A) Bekijken in real time zonder opname	15

[...]

2° indien de aard van de verwerking, in het bijzonder wanneer wordt gebruikgemaakt van nieuwe technologieën, mechanismen of procedures, een hoog risico voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen met zich meebrengt."

³ Artikel 26, § 2, van de WPA heeft geen betrekking op een adviesaanvraag over een protocolakkoord zoals in dit dossier.

B) Bekijken in real time met opname door de politie, met behulp van eigen middelen.....	16
II.2. Opmerkingen met betrekking tot het protocol	17
II.2.1. Verwerkingsverantwoordelijke (pp. 3 en 8).....	18
II.2.2. Definities uit het protocol (pp. 4-5) en doeleinde van de verwerking	19
II.2.3. Doeleinde van de verwerking (pp. 5-6, 9-10).....	19
A) Doeleinde(n) - betrokken opdrachten, toegangsomstandigheden, herbekijken van beelden	19
B) Toegang in real time en opname	23
C) Toegang tot de beelden opgenomen door de NMBS	24
II.2.4. Persoon die toegang heeft tot de gegevens (p. 6).....	25
A) Personeel van het administratief kader van de politie	25
B) Andere personen dan leden van de politiediensten	26
II.2.5. De camera's (p. 7)	27
II.6.2. Technische en organisatorische maatregelen: logging (p. 11).....	30
A) Logging van het bekijken door andere personen dan het lid van de politiedienst van wie de individuele toegang wordt gebruikt.....	30
B) Logging van het doel van de raadpleging van de camera's.....	30
C) Logging van de identiteit van de persoon die de beelden heeft bekeken	31
D) Doeleinde van het logbestand	31
E) Unieke identificatie van de betrokken camera's	32
F) Opslag en bewaartermijn van de logbestanden	33
II.2.7. Technische en organisatorische maatregelen: andere (bijlage I)	33
A) Authenticatie.....	33
B) Toegankelijkheid van de NMBS-applicatie	34
C) Automatische log-out.....	35
II.2.8. Herziening, wijziging, opzegging van het protocol (p. 13).....	36

II.1 Overwegingen met betrekking tot de rechtsgrond voor de verwerking en de camerawet

II.1.1. Oorsprong van artikel 9, vierde lid, van de camerawet, beginselen van voorspelbaarheid, rechtmatigheid en evenredigheid

- Historisch gezien dateert de kwestie van realtimetoeegang door de politie tot de camera's op de netten van openbare vervoersmaatschappijen van **2012** en meer bepaald van de wet van 3 augustus 2012 tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 *tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's met het oog op het versterken van de veiligheid in het openbaar vervoer en de*

nucleaire sites. Oorspronkelijk voorzag de gewijzigde camerawet in een machtiging van de Koning⁴ om bij een **in de Ministerraad bij overleg vastgesteld besluit de voorwaarden en nadere regels met betrekking tot de vrije toegang in kwestie vast te stellen**.

8. De betrokken bepaling, vervat in een artikel 9/1 in ontwerp, maakte destijds het voorwerp uit van enerzijds advies nr. 17/2012 van 10 mei 2012 van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer *inzake het voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's met het oog op het versterken van de veiligheid in het openbaar vervoer en de nucleaire sites (CO-A-2012-018)*, en anderzijds **advies nr. 51.309/2 van 4 juni 2012 van de Raad van State**. In dit advies staat het volgende:

*"Wat de vraag betreft in hoeverre het nieuwe lid van artikel 9 in principe aanvaardbaar is, doet het een **onderscheid** ontstaan **tussen** enerzijds de toegang tot de beelden in real time die valt onder de **opdrachten van gerechtelijke politie** van de federale en lokale politiediensten, en anderzijds de toegang die behoort tot hun **opdracht van bestuurlijke politie**.*

*2.2. De **artikelen 47sexies en 47septies van het Wetboek van Strafvordering** regelen de bijzondere opsporingsmethode van de stelselmatige observatie van "één of meerdere personen, hun aanwezigheid of gedrag, of van bepaalde [...] gebeurtenissen".*

Het is dus van tweeën één:

*- **ofwel** wordt het bekijken van de beelden benaderd **uit het oogpunt van de toepassing van de bovenstaande bepalingen**; in dat geval is het **volkomen onnodig** een nieuw wettelijk kader te scheppen, a fortiori indien het gaat om een regeling die wordt opgenomen in een specifieke wet — de wet van 21 maart 2007 — die zou kunnen worden beschouwd als afwijkend van het gemeen recht van de artikelen 47sexies en 47septies van het Wetboek van Strafvordering [⁵];*

---

⁴ "Onverminderd de toepassing van de artikelen 47sexies en 47septies van het Wetboek van Strafvordering hebben de federale en lokale politiediensten, binnen het kader van hun opdrachten van gerechtelijke of bestuurlijke politie, vrije en kosteloze toegang in real time tot de beelden van de camera's die geïnstalleerd zijn op het net van de openbare vervoersmaatschappijen of in de nucleaire sites die bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad worden bepaald. **De voorwaarden en nadere regels met betrekking tot de vrije toegang tot de beelden voor de politiediensten worden bepaald in een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad**, na advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer." (in vet aangegeven door de Autoriteit)

⁵ "De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer stelt in haar voornoemd advies 17/2012: "Artikel 2 van het voorontwerp voorziet in geen enkele tijdslimiet voor het bekijken van de beelden (noch enig aval, zelfs niet na dagen of weken, van de magistraat bij opdrachten van gerechtelijke politie) zodat, theoretisch althans, de politie gedurende meerdere dagen in real time zou kunnen observeren daar waar het Wetboek van Strafvordering strikte regels voorschrijft voor de observatie (cf. de artikelen 47sexies en 47septies van het Wetboek van Strafvordering: onder meer toelating van de magistraat, proportionaliteit, subsidiariteit, enz. ...). Er dient derhalve te worden bepaald dat deze nieuwe bepaling in de camerawet geen afbreuk kan doen aan de toepassing van voormelde artikelen van het Wetboek van Strafvordering: 'onverminderd de toepassing

- **ofwel** heeft het bekijken van de beelden betrekking op de **andere gevallen** dan die waarin deze artikelen 47sexies en 47septies van het Wetboek van Strafvordering voorzien; in dat geval moet de toegang tot de beelden in real time, aangezien deze tot de opdracht van **gerechtelijke politie** toevertrouwd aan de federale en de lokale politiediensten behoort, **eveneens in dit Wetboek worden geregeld, waaraan de nodige waarborgen worden verbonden** ^[6].

2.3. In zoverre de toegang tot de beelden in real time een maatregel van **bestuurlijke politie is**, [...].

Het ontworpen nieuwe lid van artikel 9 zou aanleiding kunnen geven tot schendingen van de persoonlijke levenssfeer en moet diensgevolge **gepaard gaan met voldoende waarborgen** om te voldoen aan de vereisten van artikel 22 van de Grondwet en van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, gelezen in samenhang met richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 'betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens', die bij de wet van 8 december 1992 in Belgisch recht wordt omgezet.

Het ontworpen nieuwe lid van artikel 9 stelt dat het oogmerk van het bekijken van de beelden in real time verband houdt met een wettig doel, te weten "het strikte kader van [de] opdrachten van bestuurlijke politie met het oog op het voorkomen van elke verstoring van de openbare orde of [de] interventie te optimaliseren" van de federale en lokale politiediensten.

Er dient voorts te worden nagegaan of de inmenging in het privéleven voldoet aan het evenredigheidsbeginsel.

Dienaangaande moet eraan herinnerd worden dat de thans geldende wetgeving aan de persoon belast met de verwerking de verplichting oplegt om aan de ingang van de plaatsen een pictogram aan te brengen dat aangeeft dat er camerabewaking plaatsvindt, ongeacht of de besloten plaats al dan niet toegankelijk is voor het publiek (artikelen 6, § 2, derde lid, en 7, § 2, zevende lid, van de wet van 21 maart 2007).

In het nieuwe lid van artikel 9 **wordt evenwel geenszins bepaald of het bekijken van de beelden blijvend kan zijn dan wel in de tijd beperkt moet zijn, of het bekijken**

---

van de artikelen 47sexies en 47septies van het Wetboek van Strafvordering hebben de politiediensten, binnen het kader van hun opdrachten van gerechtelijke en bestuurlijke politie, ...".

⁶ "Vergelijk met de waarborgen waarin de artikelen 47sexies en 47septies van het Wetboek van Strafvordering voorzien, met name inzake de regeling van de machtiging."

al dan niet stelselmatig kan plaatsvinden en of al dan niet een voorafgaande toestemming vereist is om de beelden te bekijken of om de beelden langer te bekijken dan aanvankelijk is toegestaan.

Betreffende de **besloten plaatsen**, ongeacht of ze al dan niet toegankelijk zijn voor het publiek, zou het evenredigheidsbeginsel beter worden in acht genomen indien de voorliggende bepaling zou worden **aangevuld met op zijn minst de vermelding van de aanvankelijke maximumduur voor het bekijken van de beelden; mits de hiërarchisch leidinggevende ermee instemt, zou een verlenging van die maximumduur kunnen worden toegestaan** krachtens de wet van 5 augustus 1992 "op het politieambt".

Betreffende de besloten plaatsen die **niet toegankelijk zijn voor het publiek**, komt de bedoeling van de steller van het voorontwerp niet duidelijk naar voren. [7]

Hoe dan ook zou uitdrukkelijker moeten worden bepaald dat beelden in real time **slechts op aanvraag van of met toestemming van de persoon belast met de verwerking kunnen worden bekeken**" (wijziging in de nummering van voetnoten, weglatingen, onderstreping en in vet aangegeven door de Autoriteit)

9. Ondertussen, **in 2016**, wijzigde artikel 88 van een wet van 21 april 2016 houdende diverse bepalingen Binnenlandse Zaken - Geïntegreerde Politie, ingevoegd bij amendement⁸, de toen bestaande bepaling met betrekking tot de **machtiging van de Koning**: "Deze wijziging moest **voldoende flexibiliteit garanderen** bij de toepassing en de implementatie van de toegang tot de beelden met behoud van een **reglementair kader dat voldoende garanties biedt**. Het is wel zo dat door de huidige [destijds] bepalingen van de tekst – die stellen dat alle voorwaarden en nadere regels inzake de toegang (uitvoerig) moeten worden uitgewerkt per koninklijk besluit – aanpassingen aan het dagelijks praktijkwerk moeilijk worden. [...] Het lijkt [leek] dus verstandiger en gepaster om te voorzien in een **koninklijk kaderbesluit dat de basisbeginselen vastlegt die gemeenschappelijk zijn voor alle situaties** en dat rekening houdt met de belangrijkste bezorgdheden van de betrokken partijen. Een koninklijk kaderbesluit kan eveneens **voorkomen dat**, met inachtneming van de partijen, **een aantal vragen rijzen bij de juiste afbakening van de begrippen en het kan daarnaast ook**

⁷ "Opdat de parlementsleden correct worden ingelicht, moet de memorie van toelichting, **die slechts zeer summier de redenen behandelt die ten grondslag liggen aan de voorgestelde wijzigingen inzake het netwerk van het openbaar vervoer**, oordeelkundig worden aangevuld met toelichtingen betreffende de bedoelingen van de steller van het voorontwerp inzake de nucleaire sites in het bijzonder. De ontworpen bepaling is zonder onderscheid van toepassing op deze sites, zelfs al zijn ze, alhoewel eveneens besloten plaatsen, niet toegankelijk voor het publiek, in tegenstelling tot het netwerk van het openbaar vervoer. Op het eerste gezicht zijn de redenen betreffende de bestuurlijke politie die ten grondslag liggen aan het ontworpen nieuwe lid van artikel 9 van de wet van 21 maart 2007, immers niet duidelijk." (in vet aangegeven door de Autoriteit)

⁸ Zie *Parl. St.* Kamer van volksvertegenwoordigers nr. 54 1644/002, amendement nr. 2.

de eenvormige toepassing veilig stellen van de basisbeginselen. De andere praktische nadere regels kunnen daarna door de partijen worden vastgelegd in een protocolakkoord dat rekening houdt met hun specifieke noden, situatie en technische mogelijkheden. Voornoemd koninklijk besluit zal voorzien in de mededeling van deze protocolakkoorden aan de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.⁹ (in vet aangegeven door de Autoriteit)

10. Zoals gewijzigd in 2016 luidde artikel 9, vierde lid, van de camerawet als volgt:

*“Onverminderd de toepassing van de artikelen 47sexies en 47septies van het Wetboek van Strafvordering hebben de federale en lokale politiediensten, binnen het kader van hun opdrachten van gerechtelijke of bestuurlijke politie, vrije en kosteloze toegang in real time tot de beelden van de camera's die geïnstalleerd zijn op het net van de openbare vervoersmaatschappijen of in de nucleaire sites die bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad worden bepaald. Na advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, **bepaalt de Koning, in een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, wat voor de toepassing van dit artikel moet worden verstaan onder "vrije toegang", "kosteloze toegang", "toegang in real time", en "het net van de openbare vervoersmaatschappij" en bepaalt Hij de andere basisprincipes inzake verantwoordelijkheid, plaatsing, beveiliging, toegankelijkheid en wederzijdse informatie-uitwisseling. De technische en praktische nadere regels betreffende de vrije toegang tot de beelden, de overdracht en de beveiliging ervan worden bepaald in een protocolakkoord tussen de betrokken politiedienst en de openbare vervoersmaatschappij.**”* (in vet aangegeven door de Autoriteit)

11. **In 2018** was het uiteindelijk de wet *tot wijziging van de wet op het politieambt om het gebruik van camera's door de politiediensten te regelen, en tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's, van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en van de wet van 2 oktober 2017 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid*, die artikel 9, vierde lid, van de camerawet zijn huidige vorm gaf, **zonder specifieke machtiging van de Koning** voor de uitvoering ervan, en **dus beperkt tot de bepaling dat de nadere regels met betrekking tot de vrije toegang tot de beelden, de overdracht en de beveiliging ervan in protocolakkoorden worden vastgelegd.**

12. De memorie van toelichting bij deze wet geeft de volgende **reden** voor deze afschaffing:

---

⁹ *Ibid.*, p. 4.

"Reeds bij de aanneming van de eerste versie van het vierde lid in 2009 stelde de Raad van State in zijn advies 51.309/2 van 4 juni 2012 de vraag naar de reden van die machtiging. Het principe van de kosteloosheid van de toegang wordt duidelijk bepaald door de wet, en indien een koninklijk besluit moest worden goedgekeurd, zou de Koning steeds kunnen gebruikmaken van zijn algemene uitvoeringsbevoegdheid. Overigens is het vanwege de discrepanties die zijn vastgesteld op het terrein, zowel wat betreft de technische mogelijkheden als de behoeften en vereisten van elkeen, de facto meer logisch en opportuun om de vrijheid te laten om die toegang in te stellen volgens de akkoorden die zullen worden gesloten tussen de partijen, zonder een koninklijk basisbesluit goed te keuren.

[...]

De protocollen zullen de technische en praktische modaliteiten van de toegang moeten bepalen (welke camera's, het bekijken in real time op initiatief of op ver- zoek, terugspoelen of niet, mogelijkheid om de camera's te richten, verantwoordelijkheid, beveiliging, opname van de beelden, wederzijdse informatie-uitwisseling, samenwerkingsakkoorden, enz.).

Om alleszins de naleving van de wettelijke principes inzake privacy te garanderen zullen die protocollen, voorafgaandelijk aan de ondertekening ervan, ter advies moeten worden voorgelegd aan de Gegevensbeschermingsautoriteit. Daardoor zal worden voorkomen dat overeenkomsten die het wettelijk kader overschrijden ondertekend zouden worden door de betrokken partijen."¹⁰ (in vet aangegeven door de Autoriteit)

13. **Deze motivering geeft aanleiding tot twee opmerkingen.** Ten eerste heeft de **Raad van State** in 2012 weliswaar vraagtekens geplaatst bij de voorgenomen machtiging van de Koning, maar ook de in **overweging 7** van het onderhavige advies vermelde **opmerkingen gemaakt over het dispositief in ontwerp zelf, namelijk de norm met rang van wet** die ten grondslag list aan de voorgenomen gegevensverwerking, waarmee tot op heden niet volledig rekening lijkt te zijn gehouden. In het bijzonder moet erop worden gewezen dat **afdeling 1 van hoofdstuk IV** van de wet van 5 augustus 1992 *op het politieambt* (hierna de "WPA" genoemd) **alleen van toepassing** is als de toegang tot de beelden **de opname** van de beelden bij de politiediensten zelf inhoudt. Op vragen hierover antwoordde de aanvrager het volgende:

"In het kader van de aanvullende waarborgen voor de uitvoering van de opdrachten van de gerechtelijke politie (advies van 2012) moet worden verwezen naar het bestaande wettelijk

¹⁰ *Parl. St.* Kamer van volksvertegenwoordigers nr. 54 2855/001, pp. 96-97.

kader inzake bijzondere opsporingsmethoden, dat met name de technische observatie door de politie regelt:

- *Wet van 6 januari 2003 betreffende de bijzondere opsporingsmethodes en enige andere onderzoeksmethodes;*
- *Wetboek van Strafvordering.*

Het wetsontwerp dat voor advies aan de Raad van State werd voorgelegd, werd aangepast door de volgende formulering op te nemen: "Onverminderd de toepassing van de artikelen 47sexies en 47septies van het Wetboek van Strafvordering, ..."

→ Zie in dit verband de parlementaire documenten ([link](#))".

14. De Autoriteit vroeg de aanvrager nogmaals te bevestigen welke waarborgen van toepassing waren op de uitvoering van opdrachten van bestuurlijke politie en te bevestigen dat voor reeltimetoeegang tot camera's bij de uitvoering van de opdrachten van gerechtelijke politie een bijzondere opsporingsmethode vereist was (de uitdrukking "onverminderd" was op dit punt niet duidelijk en kon betekenen dat de camerawet gewoon geen afbreuk deed aan de elders bestaande mogelijkheid om een bijzondere opsporingsmethode te gebruiken). Hij antwoordde het volgende:

"De politie gebruikt toegang in real time voornamelijk in het kader van haar dagelijkse werkzaamheden.

Voor aanvullende wettelijke waarborgen verwijzen wij naar:

- *De wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens;*
- *De wet van 2 mei 2019 tot wijziging van diverse bepalingen wat het politionele informatiebeheer betreft, die met name de volgende wetten heeft gewijzigd*
  - *Wet op het politieambt;*
  - *Wet tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus;*
- *De gezamenlijke richtlijnen van de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken ter uitvoering van artikel 44/4 van de WPA (inzake informatieveiligheid, toegangsregels, onderlinge koppeling van gegevensbanken van de politie, maatregelen inzake onderlinge koppeling van technische gegevensbanken, communicatie)."*

15. De WVG bevat algemene regels voor gegevensbescherming en de artikelen 44/1 en volgende van de WPA stellen de regels vast die van toepassing zijn op het informatiebeheer binnen de politie (verwerking van persoonsgegevens in het algemeen, met inbegrip van de verwerking van bijzondere gegevenscategorieën, en oprichting en werking van operationele gegevensbanken - basisgegevensbanken, gemeenschappelijke gegevensbanken, enz.). De wet van 22 mei 2019 tot

*wijziging van diverse bepalingen wat het politionele informatiebeheer betreft*¹¹, bevat bepalingen tot wijziging van de WPA, met name wat betreft de artikelen 44/1 en volgende van de WPA. Het onderhavige protocol lijkt echter geen verband te houden met de oprichting of het gebruik van de gegevensbanken van de politie. Op basis van de transversale regels inzake het beheer van politionele informatie die de aanvrager aanvoert, kunnen niet a priori specifieke waarborgen worden vastgesteld met betrekking tot het in real time bekijken van de beelden van de camera's op het net van de NMBS, zoals die welke hierboven in het kader van de voorgeschiedenis van artikel 9 van de camerawet zijn vermeld.

16. Met betrekking tot de uitvoering van opdrachten van **bestuurlijke politie** is het aan de aanvrager om **in het protocol de specifieke bepalingen aan te geven van de normen waarnaar hij verwijst en die garanties zouden inhouden van het type waarnaar de Raad van State en de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer verwijzen. Bij gebrek aan** specifieke bepaling(en) die dergelijke garanties bieden, is de Autoriteit van mening dat het **regelgevingskader dat op dit gebied van toepassing is, dienovereenkomstig moet worden aangepast.**
17. Verder moet, wat de opdrachten van **gerechtelijke politie** betreft, in het protocol worden **verduidelijkt dat het in real time bekijken van de beelden van bewakingscamera's van de NMBS in het kader van opdrachten van gerechtelijke politie enkel kan plaatsvinden in de context van een bijzondere opsporingsmethode.**
18. Ten tweede wijst de Autoriteit erop dat een gegevensverwerking zoals die waar het hier om gaat, dat wil zeggen toegang in real time van de politie tot alle bewakingscamera's van openbare vervoersmaatschappijen, ook in besloten, al dan niet voor het publiek toegankelijke ruimten, om al haar opdrachten van gerechtelijke en bestuurlijke politie uit te voeren, **een aanzienlijke inbreuk** op de rechten en vrijheden van de betrokkenen inhoudt - onder meer¹² omdat het aantal betrokken camera's, dat veranderlijk is, in het protocol momenteel op 6.300 is vastgesteld. In overeenstemming met de beginselen van voorspelbaarheid en rechtmatigheid, die met name zijn vastgelegd in artikel 8 EVRM en artikel 22 van de Grondwet, is het aan een **norm met rang van wet** om de essentiële elementen van de betrokken gegevensverwerking **vast te stellen**, namelijk: (het)(de) precieze doeleinde(n) van de gegevensverwerkingen, de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke(n), de gegevens of de categorieën van gegevens die noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van (dit) (deze) doeleinde(n), de bewaartermijn van de gegevens¹³, de categorieën van betrokkenen van wie de

---

¹¹ De Autoriteit heeft geen weet van een wet van 2 mei 2019.

¹² De politie erkent zelf dat de verwerking hoge risico's inhoudt voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen door het COC te raadplegen. Zie overweging nr. 4 en voetnoot nr. 2.

¹³ Of, concreter, de periode waarin de gegevens kunnen worden verwerkt voor het beoogde doel.

gegevens zullen worden verwerkt, de ontvangers of categorieën van ontvangers aan wie de gegevens worden meegedeeld en de omstandigheden waarin ze zullen worden meegedeeld, evenals de eventuele beperking van de verplichtingen en/of rechten vermeld in de artikelen 5, 12 tot en met 22, en 34 van de AVG.

19. Enerzijds kan **het sluiten van protocollen**, zelfs als daarover het advies van de Autoriteit wordt ingewonnen, **de mogelijke niet-inachtneming van deze beginselen door artikel 9, vierde lid, van de camerawet niet verhelpen**. Anderzijds vormt het sluiten van dergelijke protocollen niettemin **een voorwaarde voor de rechtmatigheid (artikel 5, lid 1, onder a), van de AVG) van de ingevoerde gegevensverwerking**.
20. Bovendien moet de verwerking, **in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel**, doeltreffend zijn om het nagestreefde doel te bereiken, de minst ingrijpende manieren om dat doel te bereiken, en een billijk evenwicht bieden tussen de belangen, rechten en vrijheden van de betrokkenen (met andere woorden, het ongemak dat het veroorzaakt mag niet onevenredig zijn in verhouding tot het nagestreefde doel).

II.1.2. Toepassing van de beginselen van voorspelbaarheid, rechtmatigheid en evenredigheid

21. Ter herinnering: artikel 9, vierde lid, van de camerawet bepaalt in wezen: "*Onverminderd de toepassing van de artikelen 47sexies en 47septies van het Wetboek van Strafvordering hebben de federale en lokale politiediensten, binnen het kader van hun opdrachten van gerechtelijke of bestuurlijke politie, vrije en kosteloze toegang in real time* ^[14] *tot de beelden van de camera's die geïnstalleerd zijn op het net van de openbare vervoersmaatschappijen* ^[15] ". Het bevat niet langer een specifieke machtiging van de koning om een koninklijk besluit uit te vaardigen dat wordt besproken door de ministerraad.
22. Artikel 25/1, § 2, van de wet van 5 augustus 1992 *op het politieambt* (hierna de "WPA") bepaalt dat de bepalingen onder **afdeling 1 van hoofdstuk IV van de WPA** ("*De algemene vorm en voorwaarden van uitvoering van de opdrachten*") "*van toepassing [zijn] op de politiediensten, wanneer ze in real time toegang hebben tot beelden van bewakingscamera's geplaatst door andere verantwoordelijken voor de verwerking, met toepassing van de [camera]wet of van andere wetten, als deze toegang opname van de beelden bij de politiediensten zelf inhoudt.*" (in vet aangegeven door de Autoriteit) Met andere woorden, als de politie de betreffende camera's in real

¹⁴ Met name in tegenstelling tot de toegang tot opgenomen beelden als bedoeld in artikel 9, derde lid, 1° en 2° van de camerawet.

¹⁵ Artikel 9, derde lid, 3°, heeft betrekking op een ander geval van overdracht van beelden in real time aan de politiediensten.

time raadpleegt **zonder een opname** te maken, is alleen artikel 9, vierde lid, van de camerawet van toepassing¹⁶.

23. **Op basis van dit onderscheid** geeft de wettelijke regeling die van toepassing is op het gebruik van de camera's van openbare vervoersmaatschappijen door de politie aanleiding tot de volgende opmerkingen met betrekking tot de beginselen van voorspelbaarheid, rechtmatigheid en evenredigheid.

A) Bekijken in real time zonder opname

24. Zoals de Autoriteit reeds heeft opgemerkt, zal de **vaststelling van de essentiële elementen van de verwerking in het kader van de werking van een onderzoeks- en controledienst** voortvloeien uit de toepassing van verschillende regels: die welke de materiële regels vastleggen waarvan de toepassing wordt nagestreefd (bijvoorbeeld, in dit geval, het Strafwetboek), die welke betrekking hebben op de bevoegdheden van de dienst en de procedures om deze uit te oefenen (bijvoorbeeld, in dit geval, de WPA en het Wetboek van Strafvordering) en tot slot, regels die specifiek zijn gewijd aan gegevensbescherming (bijvoorbeeld in dit geval titel 2 van de WVG), met dien verstande dat de andere twee genoemde regelgevingsorganen ook regels bevatten die zijn gewijd aan gegevensbescherming (zoals de WPA illustreert)¹⁷.
25. Ten aanzien van het bekijken zonder opname **is de Autoriteit van mening dat artikel 9, vierde lid, van de camerawet**, gezien de zeer algemene formulering ervan, **niet de essentiële elementen van de voorgenomen gegevensverwerking bepaalt** overeenkomstig de beginselen van voorspelbaarheid en rechtmatigheid, **en geen enkele garantie bevat om de evenredigheid van de voorgenomen verwerking te waarborgen**. Met name: wat betreft het **doeleinde** van de verwerking verwijst artikel 9, vierde lid, enkel naar alle opdrachten van gerechtelijke en bestuurlijke politie (**aanvankelijk was de wet van 2012 bedoeld om de veiligheid in het openbaar vervoer te versterken**, zoals de titel aangaf; de aanvrager bevestigt overigens in de antwoorden op de verzoeken om informatie van de Autoriteit dat dit inderdaad het nagestreefde doel is¹⁸); er wordt niets gezegd over de **omstandigheden die kunnen rechtvaardigen** dat de betrokken camera's in real time worden **bekeken** (bijvoorbeeld tijdens een interventie) en over de **voorwaarden** waaronder dat moet gebeuren; de verwerkingsverantwoordelijke(n) en de ontvangers van de gegevens worden

¹⁶ Deze interpretatie wordt ook gevolgd door het COC, zie COC, *Toezichtrapport N.A.V. de visitatie en het onderzoek bij de spoorwegpolitie (SPC) van en te Brussel door het Controleorgaan op de politionele informatie in het raam van zijn controle- en toezichtbevoegdheden*. 9 november 2021, Ref. CON20004, overweging nr. 20.

¹⁷ Zie bijvoorbeeld advies nr. 129/2022 van 1 juli 2022 betreffende de artikelen 2 en 7 tot en met 47 van een ontwerp van wet houdende diverse bepalingen inzake Economie (CO-A-2022-110); advies nr. 77/2020 van 27 augustus 2020 over een wetsvoorstel houdende het Wetboek van Strafrecht (CO-A-2020-059), overweging nr. 24; advies nr. 252/2022 van 1 december 2022 met betrekking tot een voorontwerp van wet tot hervorming van boek II van het Strafwetboek (CO-A-2022-281), overweging nr. 9.

¹⁸ Zie hierna, het antwoord aangehaald in overweging nr. 62.

niet genoemd (er wordt alleen verwezen naar de politiediensten); wat betreft de betrokken gegevens en de verwerking zelf verwijst het in zeer algemene zin naar **alle camera's** die aanwezig zijn op de netten van openbare vervoersmaatschappijen (**zonder onderscheid** te maken tussen het type camera, vast, tijdelijk vast, zichtbaar, mobiel, intelligent-ANPR- of niet, of de plaats van de camera's, voor het publiek toegankelijke niet-besloten plaats, voor het publiek toegankelijke-trein, bus- of niet toegankelijke-bureaus- besloten plaats); maatschappij (en net) wordt bovendien niet gedefinieerd (al was het maar door een eenvoudige verwijzing naar de toepasselijke wetgeving). **Bij het lezen van deze bepaling is het niet mogelijk om te vermoeden welke gegevensverwerkingen zullen worden uitgevoerd.** Het voor advies aan de Autoriteit voorgelegde protocol en de reacties van de aanvrager geven een aantal antwoorden op deze kwesties, maar zij hadden in het toepasselijke regelgevingskader moeten worden geboden (camerawet, WPA en, in voorkomend geval, het koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad).

26. **De Autoriteit is van mening dat artikel 9, vierde lid, van de camerawet dientengevolge moet worden aangepast in het licht van deze overwegingen en van latere ontwikkelingen met betrekking tot het protocol.** Zonder een voldoende duidelijk wettelijk kader kan de Autoriteit het voor advies voorgelegde protocol moeilijk beoordelen.

B) Bekijken in real time met opname door de politie, met behulp van eigen middelen

27. Met betrekking tot het in real time bekijken met het oog op het **met eigen middelen**¹⁹ maken van een opname door de politie, is **afdeling 1 van hoofdstuk IV van de WPA** (*De algemene vorm en voorwaarden van uitvoering van de opdrachten*) van toepassing in aanvulling op artikel 9, vierde lid, van de camerawet.
28. De artikelen in dit deel van de WPA bieden bepaalde waarborgen met betrekking tot het gebruik van camera's door de politiediensten, met name: de noodzaak om het akkoord te krijgen van de beheerder van de plaats (als dit niet de politie is)²⁰; de noodzaak om principiële toestemming te krijgen (van de gemeenteraad of de minister van Binnenlandse Zaken, afhankelijk van het geval)²¹; regels over het bewaren van gegevens²² en de toegang tot bewaarde gegevens²³; regels over de inventaris van de verwerkingen²⁴. Artikel 25/5, § 1 van de WPA bepaalt: "*Het gebruik van camera's vindt plaats op*

---

¹⁹ De mogelijkheid van **toegang tot beelden die door de NMBS zelf worden bewaard**, wordt **in dit advies niet besproken**. Zij is opgenomen in andere bepalingen van de camerawet, die hier buiten beschouwing blijven, namelijk artikel 9, derde lid, van de camerawet.

²⁰ Artikel 25/3, § 1, 2°, van de WPA.

²¹ Artikel 25/4 van de WPA.

²² Artikel 25/6 van de WPA.

²³ Artikel 25/7 van de WPA.

²⁴ Artikel 25/8, § 1, van de WPA.

*beslissing en onder de verantwoordelijkheid van de politieambtenaar bedoeld in de artikelen 7 tot 7/3 [25], die waakt over de naleving van de proportionaliteits- en subsidiariteitsbeginselen."*²⁶

29. Met betrekking tot het akkoord van de beheerder van de plaats als bedoeld in artikel 25/3, § 1, 2°, van de WPA, vroeg de Autoriteit de aanvrager waarom alleen "**stations van het openbaar vervoer**" worden bedoeld en niet, meer in het algemeen, alle vaste en tijdelijk vaste camera's op voor het publiek toegankelijke besloten plaatsen van openbare vervoersmaatschappijen. Hij antwoordde het volgende:

"De wet op het politieambt is niet van toepassing op dit protocol. Hierdoor hoeft de politie geen toestemming te vragen aan de beheerder van de plaats (NMBS).

Het protocol is gebaseerd op artikel 9, vierde lid, van de camerawet, dat vrije, kosteloze toegang in real time geeft tot beelden van de camera's die zijn geïnstalleerd op het net van openbare vervoersmaatschappijen. [...]"

30. De Autoriteit heeft de aanvrager op dit punt opnieuw ondervraagd, aangezien enerzijds de camerawet geen onderscheid maakt naargelang de realtimetoeegang al dan niet betrekking heeft op opnames door de politie en anderzijds artikel 25/1, § 2, van de WPA uitdrukkelijk betrekking heeft op het geval van realtimetoeegang tot de camera's van andere verwerkingsverantwoordelijken op grond van de camerawet. De aanvrager antwoordde het volgende: *"In het kader van dit protocol mogen de politiediensten de beelden die ze bekijken niet opnemen; het gaat enkel om het bekijken in real time zonder opname. Artikel 25/1, § 2 van de WPA is echter alleen van toepassing als de politiediensten de beelden waartoe ze toegang hebben in real time opnemen."*

31. De Autoriteit neemt nota van het feit dat het protocol uitsluitend **beperkt is tot het in real time bekijken van de beelden van de camera's op het net van de NMBS, zonder dat de politie de mogelijkheid heeft om de gegevens te registreren**. Zij zet de analyse met betrekking tot de realtimetoeegang tot NMBS-camera's met opname van de beelden door de politie dan ook niet voort.²⁷

II.2. Opmerkingen met betrekking tot het protocol

32. De volgende opmerkingen over het protocol **zijn overminderd eerdere opmerkingen dat de camerawet zou moeten worden aangepast**.

²⁵ Deze bepalingen verwijzen in wezen naar de hiërarchie van de leden van het operationeel kader van de politiediensten (overste van de politiedienst, korpschef van de lokale politie, bestuurlijke directeur-coördinator).

²⁶ **Artikel 25/5, § 2, van de WPA** heeft betrekking op de situatie waarbij andere personen dan leden van de politiediensten toegang in real time hebben tot de beelden van de betrokken camera's. **Deze mogelijkheid blijft in dit advies buiten beschouwing**, aangezien het gaat om toegang tot beelden *door de politiediensten zelf*. Toegang door andere personen moet worden beoordeeld in overeenstemming met de andere wettelijke bepalingen die dit regelen.

²⁷ Ook de toegang tot beelden die door de NMBS zijn opgenomen, valt niet onder dit protocol, zie overwegingen nrs. 50-53.

II.2.1. Verwerkingsverantwoordelijke (pp. 3 en 8)

33. De Autoriteit herinnert aan haar vaste adviespraktijk dat een overheidsinstantie (of een particuliere entiteit) in principe verantwoordelijk is voor de gegevensverwerking die noodzakelijk is voor de vervulling van de haar toevertrouwde taak van algemeen belang (of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan haar is verleend)²⁸ of die noodzakelijk is voor de wettelijke verplichting²⁹ die op haar rust krachtens de norm in kwestie^{30, 31}.
34. In dit verband moet punt IV, a), van het protocol worden aangepast en verduidelijkt om te preciseren dat **de NMBS verantwoordelijk is voor het ter beschikking stellen van zijn camera's overeenkomstig de camerawet, alsook voor de verwerkingsverrichtingen die krachtens het protocol onder haar bevoegdheid vallen** (zoals het uitvoeren van logging). Haar verantwoordelijkheid krachtens de AVG is niet beperkt tot de verwerking van gegevens die zij voor haar eigen doeleinden uitvoert, maar strekt zich ook uit tot de verwerking van gegevens die noodzakelijk zijn om te voldoen aan de wettelijke verplichting die in dit geval op haar rust krachtens de camerawet, zoals blijkt uit punt VII. a), blz. 8, van het protocol.

---

²⁸ Artikel 6, lid 1, punt e), van de AVG.

²⁹ Artikel 6, lid 1, punt c), van de AVG.

³⁰ Zie met name: advies nr. 143/2023 van 29 september 2023 *betreffende een voorontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord tussen het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap tot aanwijzing van de dienst integratoren van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap en een ontwerp van samenwerkingsakkoord betreffende de oprichting van de gemeenschappelijke dienst van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap, genaamd Banque Carrefour d'échange de données (niet voor instemming voorgelegd) (CO-A-2023-375)*, en betreffende een voorontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord tussen het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap tot aanwijzing van de dienstenintegrator van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap en een ontwerp van samenwerkingsakkoord betreffende de oprichting van de gemeenschappelijke dienst van de Waalse Regering en de Franse Gemeenschap, genaamd 'Banque Carrefour d'échange de données' (niet voor instemming voorgelegd) (CO-A-2023-376). overwegingen nrs. 7 en volgende; advies nr. 83/2023 van de Autoriteit van 27 april 2023 *over een voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 4 april 2019 betreffende het elektronisch uitwisselingsplatform voor gezondheidsgegevens (CO-A-2023-147)*, overweging nr. 11; advies nr. 129/2022 van 1 juli 2022 *betreffende de artikelen 2 en 7 tot en met 47 van een ontwerp van wet houdende diverse bepalingen inzake Economie*, overwegingen nrs. 42 e.v.; advies nr. 227/2022 van 29 september 2022 *"concernant un avant-projet de décret relatif aux données ouvertes et à la réutilisation des informations du secteur public" (CO-A-2022-209)*, overwegingen 17-23) (geen NL vertaling beschikbaar), advies 131/2022 van 1 juli 2022 *met betrekking tot een wetsontwerp tot oprichting van de Kunstwerkcommissie en ter verbetering van de sociale bescherming van de kunstwerkers (CO-A-2022-129)*, overwegingen 55 en volgende; advies nr. 112/2022 van 3 juni 2022 *met betrekking tot een ontwerp van wet tot wijziging van het Sociaal Strafwetboek met het oog op de invoering van het eDossier-platform*, overwegingen 3-41 en 87-88; advies nr. 231/2021 van 3 december 2021 *met betrekking tot een voorontwerp van ordonnantie betreffende de interoperabiliteit van elektronische tolheffingssystemen voor het wegverkeer*, overwegingen nrs. 35-37; advies nr. 37/2022 van 16 februari 2022 *"concernant un avant-projet de décret instituant la plateforme informatisée centralisée d'échange de données 'E-Paysage'"* (niet beschikbaar in het Nederlands), overweging nr. 22; advies nr. 13/2022 van 21 januari 2022 *met betrekking tot een ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de toekenning van premies voor de verbetering van het woonmilieu en een ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 9 februari 2012 betreffende de toekenning van financiële steun voor energie*, overwegingen nrs. 9-17;

³¹ advies nr. 154/2023 van 20 oktober 2023 *over een Gezamenlijk decreet en ordonnantie houdende het Wetboek voor governance en gegevensbeheer en de aanduiding van de cartografische databank URBIS (CO-A-2023-407)*, overweging nr. 167.

35. In het protocol staat dat de NMBS "*als enige beslist over de plaats van de bewakingscamera's, hun oriëntatie, het type en de technologie van de camera en de bijhorende software. **De federale politie kan suggesties doen.***" (in vet aangegeven door de Autoriteit) (Nvdv: alle passages uit het protocol en bijlagen die in dit advies worden geciteerd, zijn vrij vertaald door de Autoriteit, bij gebrek aan een officiële vertaling)

De Autoriteit benadrukt dat toegang in real time tot de camera's van de NMBS **een verdere verwerking van gegevens** is. Elke suggestie aan de NMBS met betrekking tot haar eigen cameranetwerk moet bijgevolg en vanzelfsprekend verband houden met de oorspronkelijke doeleinden van de gegevensverwerking via dit netwerk door de NMBS. Dergelijke suggesties kunnen met andere woorden enkel worden gedaan **wanneer de doelen die de politie zelf en de NMBS via de betrokken camera's nastreven, elkaar overlappen**. De Autoriteit is van mening dat **het protocol in die zin moet worden aangepast**.

II.2.2. Definities uit het protocol (pp. 4-5) en doeleinde van de verwerking

36. De Autoriteit is van mening dat het protocol **moet verwijzen naar de specifieke bepalingen van de toepasselijke regels** die de concepten definiëren die worden gebruikt, in plaats van definities te herhalen en in het algemeen te verwijzen naar relevante normatieve teksten. De Autoriteit ziet ook geen toegevoegde waarde in de definitie van het concept "*doeleinde*" in dit geval als "*het doel waarvoor de gegevens worden verwerkt*". Deze definitie moet worden weggelaten.

II.2.3. Doeleinde van de verwerking (pp. 5-6, 9-10)

A) Doeleinde(n) - betrokken opdrachten, toegangsomstandigheden, herbekijken van beelden

37. Twee definities zijn specifiek voor het protocol, namelijk die van "*beheerder van de beelden*", "*de dienst van de NMBS die verantwoordelijk is voor het beheer van de beelden*", en die van "*in real time bekijken*", "*wijze van verwerking van beelden waardoor **de politiediensten onmiddellijk kunnen ingrijpen in het kader van hun opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie en zij zo goed mogelijk kunnen worden gestuurd bij hun interventies***". (in vet aangegeven door de Autoriteit) Deze definitie bevat een element van het doel van de verwerking zoals voorzien in de camerawet, net als de verdere ontwikkelingen op blz. 6 van het protocol waarin het "*type toegang*" wordt gedefinieerd, met name: "*Om **het optreden van de politiediensten zo goed mogelijk te sturen**, voorziet deze toegang in de mogelijkheid voor de federale politie om beelden tot maximaal één uur terug te herbekijken; de duur van dit herbekijken wordt gerechtvaardigd door de totale duur van de interventie door de politiediensten van de vaststelling van de feiten tot de interventie zelf (met inbegrip van de oproep naar het nummer 112, de toewijzing van de opdracht aan de betrokken politiedienst, het overleg, de identificatie van de feiten en de personen, het doorgeven van de*

informatie aan de teams op het terrein om de daders op te sporen en/of maatregelen te nemen, enz.)." (in vet aangegeven door de Autoriteit) Het protocol bepaalt ook (p. 6) dat de federale politie de beelden "*op eigen initiatief en uitsluitend in het kader van haar opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie*" kan bekijken.

38. Naast de algemene verwijzing naar de opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie bepaalt het protocol op niet-uitputtende wijze (blz. 9):

*"Deze doeleinden zijn **onder andere:***

- ***het beheren van de mobiliteit ;***
- ***het beheren van evenementen ;***
- *het live volgen en indien nodig beheren van politieinterventies of noodsituaties (al dan niet multidisciplinair) ;*
- ***het vergroten van de veiligheid** van burgers en personeelsleden van de politiediensten of andere hulpdiensten;*
- ***het aanpakken van stedelijke disfuncties** (werkzaamheden, fysieke obstakels, verlichting, enz.) die een impact kunnen hebben op de openbare veiligheid en/of de openbare rust;*
- *het voorkomen, vaststellen en opsporen van overlast **op de openbare weg**, of er de openbare orde handhaven;*
- ***het voorkomen, opsporen en vaststellen van inbreuken op lokale regelgeving** (besluiten, ordonnanties, vergunnings-/exploitatievoorwaarden, ...)*
- ***het onderzoeken** van misdaden, wanbedrijven en overtredingen, **het verzamelen van bewijsmateriaal**, het informeren van de bevoegde autoriteiten, **het in beslag nemen, arresteren en overdragen aan de bevoegde autoriteiten van de daders**, op de wijze en in de vorm zoals wettelijk bepaald;*
- ***het verzamelen van de gegevens van bestuurlijke politie** bedoeld in artikel 44/5, § 1, eerste lid, 2° tot en met 6° van de WPA. Wat betreft artikel 44/5, § 1, eerste lid, 5°, kan dit gebruik alleen worden toegestaan met betrekking tot de categorieën van personen die worden genoemd in de artikelen 18, 19 en 20 van de WPA."* (in vet aangegeven door de Autoriteit)

39. Een dergelijke niet-uitputtende, lange lijst, zonder vermelding van criteria op basis waarvan de camera's in concreto kunnen worden geraadpleegd, **bepaalt niet in welke omstandigheden de politie realtmetoegang kan krijgen tot de beelden van de camera's op het net van de NMBS**³². Bovendien zijn veel van de gebruikte concepten vaag en onbepaald (*"beheren van de*

---

³² Zie in dit verband overweging nr. 43, waarin de omstandigheden worden genoemd die toegang tot camera's kunnen rechtvaardigen.

mobiliteit“, *“vergroten van de veiligheid*“, *“aanpakken van stedelijke disfuncties*“). **Ook lijken alle vermelde doeleinden niet noodzakelijkerwijs verenigbaar** met raadpleging in real time **zonder opname** van de betrokken gegevens (hoe kan men in dit verband *“bewijsmateriaal verzamelen*“ of *“gegevens van bestuurlijke politie verzamelen*“ zoals bedoeld in sommige bepalingen van de WPA en verwerkt in de ANG en de basisgegevensbanken?). De vermelde doeleinden **kunnen ook nog vragen oproepen over het verband tussen de ruimte die zogenaamd gefilmd wordt door het NMBS-netwerk en het nagestreefde doel**. Over het algemeen gaat het om *“de openbare weg*“ en de *lokale regelgeving* (met name de vergunnings-/exploitatievoorwaarden), terwijl de camera's **geacht worden “voor het publiek toegankelijke besloten plaatsen op het terrein van de NMBS” te filmen**³³. Tot slot moet worden benadrukt dat **het oorspronkelijke doel in 2012 duidelijk was om de veiligheid in het openbaar vervoer te versterken**, zoals de titel van de wet van 2012 zelf al aangaf³⁴. De **antwoorden van de aanvrager bevestigen overigens dat dit doel nog steeds actueel is**³⁵.

40. De Autoriteit heeft de aanvrager ondervraagd over het doel van de concreet voorgenomen verwerkingen en over de feiten (voorwaarden, gebeurtenissen, andere?) die een raadpleging van de camera's zullen rechtvaardigen, alsmede over de rechtsgrond die het "herbekijken van beelden tot maximaal één uur terug" mogelijk maakt, aangezien artikel 9, vierde lid, van de camerawet voorziet in een toegang in real time. In dit verband heeft de Autoriteit de aanvrager verzocht haar alle nuttige informatie te verstrekken (met inbegrip van een effectbeoordeling) waarmee de specifieke scenario's kunnen worden bepaald waarin de politie toegang in real time moet krijgen tot het cameranetwerk van de NMBS.
41. In het antwoord dat de Autoriteit kreeg, herhaalde de aanvrager artikel 9, vierde lid, van de camerawet, haalde hij de artikelen 14 en 15 van de WPA aan en verklaarde hij het volgende:

“De door de politiediensten uitgevoerde verwerkingen in de context van het bekijken van de beelden van de bewakingscamera's van de NMBS vallen onder titel 2 van de WVG. Daarom is het COC, als Controleorgaan op de politionele informatie, onze toezichthoudende instantie voor deze verwerkingen.”

42. De Autoriteit heeft de aanvrager hierover opnieuw vragen gesteld. Zij is bevoegd om advies uit te brengen over het protocol overeenkomstig de camerawet, zij is bevoegd met betrekking tot de

---

³³ Artikel 2, 2° van de camerawet definieert een voor het publiek toegankelijke besloten plaats als: "elk gebouw of elke door een omsluiting afgebakende plaats bestemd voor het gebruik door het publiek waar diensten aan het publiek kunnen worden verstrekt;". Het Protocol zelf verwijst naar stations, bijgebouwen van stations, inclusief perrons en toegangswegen naar de perrons, verkoopterminals, spoorwegvoertuigen (waar technisch mogelijk) en de perimeter rond stations.

³⁴ Zie overweging 7.

³⁵ Zie overweging 63.

gegevensstroom waarin deze wet voorziet tussen de NMBS (verwerkingsverantwoordelijke) en de politiediensten, en zij moet er in deze context met name op toezien dat het protocol in overeenstemming is met het toepasselijke normatieve kader. De aanvrager antwoordde het volgende:

"De doeleinden van artikel 3 van de camerawet stemmen overeen met de doeleinden van de artikelen 14 en 15 van de WPA: misdrijven tegen personen of goederen voorkomen, vaststellen of opsporen, handhaving van de openbare orde.

Het is dus niet mogelijk om een volledige lijst van de verschillende scenario's te geven."

43. Zoals de Autoriteit de aanvrager heeft gemeld, moet in dit verband echter worden opgemerkt dat de aanvankelijk gegeven antwoorden van de aanvrager in het algemeen lijken aan te geven dat er zeer verschillende scenario's zijn (beheer van een grootschalig evenement; reactie op een ongeval; "ontdekking van een misdrijf"; een interventie die moet worden "gestuurd", een geval waarnaar het protocol verwijst, enz.) die aanleiding geven tot verwerking en tot zeer verschillende verwerkingen, **maar dat er zich toch (gerechtvaardigde) scenario's lijken af te tekenen** (bijvoorbeeld het organiseren van een grootschalig evenement waarbij bewaking van de reizigers nodig is om de veiligheid in het openbaar vervoer te garanderen; melding van het plegen van een strafbaar feit op het openbaarvervoernetwerk; melding van een ongeval op het openbaarvervoernetwerk; oproep tot hulp van het openbaarvervoernetwerk enz.). **Het moet mogelijk zijn om deze op de een of andere manier in het protocol te expliciteren.** Het is immers logisch om van een protocol een nog grotere nauwkeurigheid te verwachten dan van de normatieve tekst waarop het is gebaseerd (**onverminderd de eerder gemaakte opmerking over de kwaliteit van de camerawet**). Zeker omdat het protocol, wat betreft de flexibiliteit ten aanzien van de behoeften van de politie, vrij snel kan worden aangepast naar aanleiding van het advies van de Autoriteit. In de praktijk mag de gedetailleerdheid van het protocol dus geen belemmering vormen voor de aanpassing van de verwerking aan de behoeften van de politie. In feite wordt er sinds 2012 gesproken over realtmetoegang tot camera's van openbare vervoersmaatschappijen, zodat het redelijkerwijs te verwachten is dat de behoeften op dit gebied nu vrij nauwkeurig worden bepaald.
44. Bij gebrek aan een duidelijk antwoord van de aanvrager over deze kwestie, **kan de Autoriteit zich niet uitspreken over concrete gevallen (scenario's) die de aanleiding kunnen zijn voor het bekijken in real time van beelden van bewakingscamera's.** De Autoriteit is van mening dat **deze duidelijk en uitputtend in het protocol moeten worden genoemd en in overeenstemming moeten zijn met het nagestreefde doel in artikel 9, vierde lid, van de camerawet.**
45. Wat betreft het "**herbekijken van beelden**", dit valt duidelijk niet onder het bekijken in real time, omdat het gaat om toegang tot opgenomen beelden. **Het feit dat de toegang "in real time" moet**

zijn, is een van de weinige voorwaarden die in de camerawet zijn vastgelegd. Gevraagd naar de wettelijke basis voor dit herbekijken van beelden, antwoordde de aanvrager het volgende:

"Het herbekijken van beelden heeft geen specifieke rechtsgrond.

Het herbekijken van beelden is onderdeel van het optreden bij een melding of ontdekking van een misdrijf waarbij in de reflexfase onmiddellijk een aantal onderzoeksmaatregelen moet worden genomen en zelfs beelden van welbepaalde camera's retroactief kunnen worden bekeken met het oog op de eerste dringende politionele maatregelen.

Afgezien van deze bijzondere omstandigheden is artikel 9, derde lid, van de camerawet van toepassing."

46. De Autoriteit neemt nota van dit antwoord en is van mening dat **het protocol niet kan voorzien in het herbekijken van beelden op grond van artikel 9, vierde lid van de camerawet in zijn huidige vorm.** Het herbekijken van beelden houdt toegang in tot de beelden die door de NMBS zijn opgenomen.

B) Toegang in real time en opname

47. Het Protocol lijkt het bekijken in real time met opname van de beelden door de politie, zoals bedoeld in artikel 25/1 van de WPA, uit te sluiten van zijn toepassingsgebied. Het protocol preciseert dat de beoogde toegang ***"niet de mogelijkheid voor de federale politie omvat om de beelden, op welke wijze dan ook, te registreren in haar gebouwen of op te slaan op een interne of externe gegevensdrager. Het herbekijken van beelden gebeurt door rechtstreekse toegang tot de beelden van de bewakingscamera's van de NMBS en er wordt ook geen opname van gemaakt bij de federale politie."*** (in vet aangegeven door de Autoriteit) De Autoriteit vroeg de aanvrager waarom dit zo was. De aanvrager antwoordde het volgende:

"Alleen vrije en kosteloze toegang in real time in overeenstemming met artikel 9, vierde lid, van de camerawet, is toegestaan onder dit protocol.

Niets belet dat op een later tijdstip andere bilaterale akkoorden tussen een (lokale of federale) politiedienst en de NMBS worden gesloten op basis van artikel 25/3, § 1, eerste lid, 2°, b) van de WPA."

48. Op dit punt verzocht de Autoriteit de aanvrager te bevestigen dat hij inderdaad meende dat elke toegang in real time (met of zonder opname) onder een protocol als bedoeld in artikel 9, vierde lid, van de camerawet zou moeten vallen. Zijn antwoord was het volgende: *"In het geval dat het bekijken in real time leidt tot een opname van die beelden door de politiediensten, worden de politiediensten*

ook verwerkingsverantwoordelijken en zijn zij onderworpen aan de artikelen 25/1 en volgende van de WPA. Hiervoor moeten zij het akkoord van de beheerder van de plaats vragen."

49. De Autoriteit neemt nota van de antwoorden van de aanvrager en is van mening dat het protocol **explicieiter moet zijn wat betreft het feit dat het overeenkomstig dit protocol voor de politie verboden is de in real time geraadpleegde beelden op te nemen**. Zij wijst er tevens op dat een protocol ook vereist is in geval van toegang in real time tot de camera's van het NMBS-netwerk met daaropvolgende opname door de politie.

C) Toegang tot de beelden opgenomen door de NMBS

50. Het protocol verwijst naar de mogelijkheid van toegang tot de **door de NMBS** geregistreerde beelden en bepaalt ook het volgende (p. 6):

*"Niettegenstaande de toegang van de federale politie tot de beelden van de bewakingscamera's in real time, **kan de NMBS de beelden overmaken aan de politie indien ze feiten vaststelt** die een misdrijf of overlast kunnen vormen en de beelden kunnen bijdragen tot het bewijzen van die feiten en het identificeren van de daders. De NMBS moet de beelden ook **kosteloos overmaken aan de politiediensten indien zij hierom verzoeken in het kader van hun opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie** en de beelden het vastgestelde misdrijf of de vastgestelde overlast betreffen, overeenkomstig artikel 9, **derde lid**, van de camerawet."* (in vet aangegeven door de Autoriteit)

51. De Autoriteit is van mening dat deze **gegevensverwerkingen geen verband houden met de tenuitvoerlegging van artikel 9, vierde lid, van de camerawet door het protocol en daarom uit het protocol moet worden weggelaten**. De aanvrager kan echter in het protocol voorzien dat **dit geen afbreuk doet aan de andere rechtsmiddelen voor toegang tot de door de NMBS verwerkte gegevens waarover de politie beschikt**.
52. In dezelfde geest bevat bijlage I bij het protocol een punt 3), 3) (p. 16), getiteld *"Beschrijf hoe de politie **uitgesteld** toegang kan krijgen tot de beelden (procedure voor het **verkrijgen van een kopie van de beelden**)."* (in vet aangegeven door de Autoriteit) Om dezelfde redenen is de Autoriteit van mening dat dit punt van de bijlage bij het protocol, dat betrekking heeft op de toegang tot de door de NMBS opgenomen beelden, **uit het protocol en de bijlage moet worden geschrapt**.
53. In het algemeen moet worden benadrukt dat **het onderhavige advies ook geen afbreuk doet aan andere rechtsmiddelen voor toegang tot beelden van videobewakingscamera's door**

de politie waarover het zich niet uitspreekt. Hoewel het onderscheid tussen deze verschillende toegangskanalen (toegang in real time, toegang in real time met opname door de politie en, ten slotte, toegang tot de beelden die worden bewaard door de NMBS krachtens artikel 9, derde lid, van de camerawet) tot op zekere hoogte kunstmatig kan lijken, aangezien de politie er in de praktijk algemeen gebruik van zal maken naargelang de behoeften van het concrete geval, moet worden gezegd dat de wettelijke regelingen die van toepassing zijn op deze kanalen van geval tot geval verschillen. Hetzelfde geldt voor de risico's voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, waarbij elk geval zijn eigen specifieke afweging van rechten, belangen en vrijheden vereist.

II.2.4. Persoon die toegang heeft tot de gegevens (p. 6)

A) Personeel van het administratief kader van de politie

54. In tegenstelling tot de bepalingen van de WPA die het gebruik van camera's regelen, bepaalt het protocol dat ook toegang kan worden verleend aan leden van het "administratief en logistiek kader" van de federale politie. Het protocol verwijst ook naar artikel 45 van de WPA met betrekking tot de leden van het operationeel en administratief kader van de politie, hoewel deze bepaling van de WPA geen betrekking lijkt te hebben op de laatstgenoemden³⁶. De Autoriteit stelde hierover vragen aan de aanvrager. Hij antwoordde het volgende:

"De wet op het politieambt beperkt de toegang tot camerabeelden niet tot leden van het operationeel kader van de Geïntegreerde Politie (GPI). De WPA verwijst meermaals naar "de politiediensten". Er is één uitzondering waarbij alleen leden van het operationeel kader toegang hebben tot de opnames: individuele camera's (bodycams).

In een andere context voorziet het Koninklijk Besluit van 9 maart 2014 tot aanwijzing van de categorieën van personen die bevoegd zijn om in real time de beelden te bekijken van de bewakingscamera's die in niet-besloten plaatsen geïnstalleerd zijn, en tot bepaling van de voorwaarden waaraan deze personen moeten voldoen ([link](#)), ook in de mogelijkheid voor leden van het administratief en logistiek kader van de politiediensten om beelden te bekijken van niet-besloten plaatsen."

55. De Autoriteit heeft de aanvrager op dit punt opnieuw ondervraagd, aangezien in artikel 25/5, § 1, van de WPA is bepaald dat het gebruik van camera's gebeurt op beslissing en onder verantwoordelijkheid van de politieambtenaar als bedoeld in de artikelen 7 tot en met 7/3 van de WPA (in een afdeling met

³⁶ Artikel 45 van de WPA luidt als volgt: "De (leden van het operationeel kader) (van de federale politie en van de lokale politie) zijn bevoegd om hun opdrachten te vervullen op het geheel van het grondgebied van het Rijk. <L 1998-12-07/31, art. 192, 005; **Inwerkingtreding**: 01-01-2001> <L 2006-04-01/38, art. 7, 011; Inwerkingtreding : 10-05-2006>

(De politieambtenaren van de lokale politie vervullen hun opdrachten in principe op het grondgebied van de politiezone.) <L 1998-12-07/31, art. 192 005; Inwerkingtreding : 01-01-2001>".

de titel "Coördinatie en leiding van de operaties"). Deze bepalingen verwijzen naar leden van het operationeel kader van de politiediensten en hun superieuren, en naar de operationele coördinatie en leiding van politieopdrachten. Kan een lid van het administratief kader in dit verband ook handelingen verrichten als een lid van het operationeel kader, overeenkomstig de WPA (of andere wetten)? De aanvrager preciseerde het volgende:

"Overeenkomstig artikel 118, eerste lid, van de wet tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus (WGP) is een personeelslid van het administratief en logistiek kader (CALog) geen politieambtenaar.

Hoewel zij bijdragen aan de uitvoering van de opdrachten waarnaar wordt verwezen in de artikelen 14 en 15 van de WPA, waaronder met name de verwerking van persoonsgegevens in de zin van artikel 12 van de WPA (artikelen 44/1 en volgende van de WPA), mogen zij geen bevoegdheden uitoefenen die zijn voorbehouden aan het operationeel kader en mogen zij geen politiematregelen uitvoeren (artikel 118, vierde lid, van de WPA).

Niettemin kan een CALog-personeelslid, in het kader van zijn opdracht om het operationeel kader te ondersteunen, worden gevraagd een opdracht uit te voeren voor een politieambtenaar, maar dit moet worden goedgekeurd door de politieambtenaar aan wie hij ondersteuning biedt.

De leden van de CALog bedoeld in de artikelen 138, § 1, 3° en 4°, en 138bis van de WPA, en 90quater van het Wetboek van Strafvordering hebben respectievelijk de hoedanigheid van officier of agent van gerechtelijke politie."

56. Volgens de Autoriteit moet **het protocol** worden verduidelijkt in het licht van het antwoord van de aanvrager. Daartoe **moet het verwijzen naar de relevante normatieve bepalingen die de leden van het administratief kader van de politie machtigen om op te treden in het kader van een opdracht ter ondersteuning van het operationeel kader**, zodat zij in deze context de beelden van de bewakingscamera's van de NMBS in real time kunnen bekijken.

B) Andere personen dan leden van de politiediensten

57. Het Protocol bepaalt: "***Wanneer andere personen dan leden van de politiediensten, in de context van de uitoefening van de bevoegdheden die hun bij of krachtens de wet betreffende hun opdracht zijn verleend, deze beelden in real time moeten bekijken in het kader van het multidisciplinaire beheer van evenementen van bestuurlijke en/of gerechtelijke politie, met name in de context van geïntegreerde commandoposten, gebeurt dit onder toezicht van de politiediensten.***" (in vet aangegeven door de Autoriteit)

58. De camerawet bepaalt echter niet dat de realltime-toegang die politiediensten genieten, mag worden gedeeld met andere overheidsinstanties (volgens deze logica gaat het om individuele toegangsrechten die door het protocol worden verleend). De Autoriteit vroeg de aanvrager naar de wettelijke basis voor het protocol in dit verband. Zijn antwoord was het volgende:

"Het belangrijkste doel hiervan is om politiediensten in staat te stellen beelden in real time te bekijken als onderdeel van het beheer van evenementen in commandoposten in aanwezigheid van bestuurlijke/gerechtelijke autoriteiten en/of leden van andere disciplines. Bijvoorbeeld:

- *Bij een treinongeval op een station wordt een multidisciplinaire commandopost ingericht onder leiding van de bestuurlijke autoriteit. Het doel is om politiediensten toegang in real time te geven tot beelden en de situatie te (laten) bekijken (omvang, gevolgen, impact, coördinatie, ...) door de bestuurlijke autoriteit en andere disciplines (brandweer, medische hulp, ...).*
- *Een soortgelijke situatie zou zich kunnen voordoen in de context van een operatie van gerechtelijke politie die wordt gecoördineerd vanuit een commandopost waaraan de magistraat (procureur en/of onderzoeksrechter) deelneemt en de voortgang van de operatie in real time volgt."*

59. De Autoriteit neemt akte van deze uitleg. Zij is niettemin van oordeel dat het **protocol moet preciseren** dat andere personen dan leden van de politiediensten de beelden van de camera's van het NMBS-netwerk slechts ook en tegelijkertijd **in real time kunnen bekijken indien het normatieve kader dat van toepassing is op hun opdracht in kwestie dit toestaat** (of toestaat dat zij rechtstreeks deelnemen aan het optreden van de betrokken politiedienst in het geval van magistraten onder wier gezag de politiediensten optreden in het kader van opdrachten van gerechtelijke politie), **en voor zover dit normatieve kader het toelaat.**

60. Het protocol **moet ook bepalen dat deze deelname** van andere personen aan het bekijken in real time van beelden van de camera's van het NMBS-netwerk **het voorwerp moet uitmaken van een logging die "vergelijkbaar" is met die voor de toegang van leden van de politiediensten** (identiteit, reden van het bekijken en betrokken wettelijke opdracht, enz.) "Vergelijkbaar" in de zin dat de individuele toegang die zal worden gebruikt om de camera's in concreto te bekijken, technisch gezien die van het betrokken lid van de politiedienst zal zijn. **Het ingevoerde systeem moet ook deze extra logging mogelijk maken.**

II.2.5. De camera's (p. 7)

61. Het protocol bepaalt dat de toegang "tot beelden in real time betrekking heeft op bewakingscamera's die voor het publiek toegankelijke besloten plaatsen weergeven op het domein dat door de NMBS

wordt beheerd. Het gaat **met name** om:" (in vet aangegeven door de Autoriteit), en het protocol somt een aantal plaatsen op.

62. In bijlage 1 van het protocol ("Technische modaliteiten") staat dat het om **6.300** camera's gaat (onder voorbehoud van wijziging in het licht van risicoanalyses) en dat de betrokken camera's **niet mobiel of intelligent mogen zijn**³⁷. Ook dat de camera's "vast en tijdelijk vast (geen mobiele of intelligente camera's)" mogen zijn. Eerst en vooral is de Autoriteit van mening dat deze elementen **in de hoofdttekst van het protocol zelf moeten worden opgenomen**, aangezien zij een essentieel element van de verwerking vormen (het gaat om de **categorieën van verzamelde gegevens**) en geen technische modaliteit.
63. De Autoriteit heeft de aanvrager in dit verband verzocht een volledige lijst van de betrokken categorieën van plaatsen te verstrekken. De Autoriteit heeft de aanvrager ook vragen gesteld ter bevestiging dat het protocol niet van toepassing is op intelligente camera's (ANPR of andere) onverminderd de vraag of de NMBS dergelijke apparaten al dan niet mag installeren) en dat het alleen gaat om het zichtbare gebruik van camera's (in de zin van de WPA). Zijn antwoord was het volgende:

*"Het is moeilijk om een volledige lijst te geven, aangezien de het bestaande park van NMBS-camera's voortdurend evolueert. De toegangen betreffen echter camera's die gekoppeld zijn aan de ratio legis van het delen van beelden, **namelijk het verbeteren van de veiligheid op openbaarvervoernetwerken**.*

*Het protocol lijkt ons nauwkeurig, maar we zouden aan het eerste streepje van de genoemde plaatsen, namelijk "publiek toegankelijke delen van onbewaakte stations en haltes", **kunnen toevoegen**: ingangen/uitgangen, hallen, stationswachtzalen, liften gebruikt door het publiek, publieke doorgangen en food courts, zone met huurkluisjes (lockers), Kanaalterminal en Schengenzone (Brussel-Zuid), reizigerscontrolezones voor internationaal verkeer in de stations Brussel-Zuid/Antwerpen-Centraal/Luik-Guillemins (zie veiligheidsmaatregelen ingevoerd door de regering in 2016).*

De NMBS is de verwerkingsverantwoordelijke en moet dus de camerawet naleven en het bestaan van camerabewaking melden overeenkomstig het Koninklijk Besluit van 10 februari 2008 tot vaststelling van de wijze waarop wordt aangegeven dat er camerabewaking plaatsvindt.

*We houden ons daarom **uitsluitend bezig met zichtbaar gebruik**.*

---

³⁷ Artikel 2, 4°/3 van de Camerawet definieert een intelligente bewakingscamera als een "bewakingscamera die ook onderdelen en software bevat, die al dan niet gekoppeld aan registers of bestanden, de verzamelde beelden al dan niet autonoom kunnen verwerken".

De WPA is daarom niet van toepassing op dit protocol (zie vraag 2 hierboven).

Het gebruik van intelligente camera's is effectief uitgesloten. (in vet aangegeven door de Autoriteit)

64. De Autoriteit neemt nota van dit antwoord. Zij is van mening dat **de hoofdtekst van het protocol zelf moet verwijzen naar de betrokken camera's, dat deze moet worden aangepast in het licht van het antwoord van de aanvrager** (precisering van bepaalde plaatsen; zichtbaar gebruik van camera's) **en dat ten slotte duidelijk moet worden gemaakt dat het protocol niet van toepassing is op eventuele intelligente camera's** die door de NMBS worden gebruikt (onverminderd de vraag of en in welke mate de NMBS dergelijke toestellen mag gebruiken).
65. Het protocol bepaalt ook: *"Wanneer de werkplek van baliepersoneel zich op een voor het publiek toegankelijke plaats in het station bevindt ("open balies"), wordt de toegang tot de beelden zodanig geregeld dat **de mogelijkheid om het werkproces van dit personeel te controleren zoveel mogelijk wordt beperkt.**"* (in vet aangegeven door de Autoriteit) De Autoriteit vroeg de aanvrager naar de relevantie van deze passage in het protocol, aangezien *"het werkproces van dit personeel controleren"* een doel lijkt te zijn dat totaal geen verband houdt met het doel dat met het protocol en de camerawet wordt nagestreefd. Is er meer in het algemeen sprake van het niet kunnen uitvoeren van opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie ten aanzien van NMBS-personeel? De aanvrager antwoordde het volgende:

« Het is niet de bedoeling te verhinderen dat de opdrachten van bestuurlijke en/of gerechtelijke politie ten aanzien van het NMBS-personeel worden uitgevoerd.

Wat betreft het bekijken van camerabeelden door de politiediensten, hoeft dit doel niet in het protocol te worden vermeld, tenzij we de leden van de spoorwegpolitie beschouwen als zijnde op hun werkplek.

De enige bedoeling van deze toevoeging is het baliepersoneel duidelijk maken dat de beelden nooit zullen worden gebruikt om het werkproces te controleren, ongeacht welke dienst de beelden bekijkt. ».

66. De Autoriteit neemt nota van deze toelichting en is van mening dat de betrokken passage van het protocol moet worden weggelaten, aangezien het toezicht op het werkproces van het NMBS-personeel een doel is dat duidelijk niet onder het protocol valt (toegang tot de camera's voor dit doel onder het protocol zou daarom onwettig zijn).

II.6.2. Technische en organisatorische maatregelen: logging (p. 11)

A) Logging van het bekijken door andere personen dan het lid van de politiedienst van wie de individuele toegang wordt gebruikt

67. Het protocol moet voorzien in een **specifieke logging van het bekijken in real time van beelden van bewakingscamera's door personen die niet het lid zijn van de politiedienst van wie de individuele toegang wordt gebruikt**, met inbegrip en met name personen die geen lid zijn van de betrokken politiedienst (**overwegingen nrs. 57-60**).

B) Logging van het doel van de raadpleging van de camera's

68. Het protocol stelt terecht dat het **doel van de raadpleging** van de camera's moet worden opgenomen in de logging. In dit verband vroeg de Autoriteit de aanvrager op welke manier dit doel moest worden geregistreerd. Gaat het enkel om het omschrijven van een algemeen doel of, meer concreet, om een operatie, een specifiek misdrijf, of zelfs een dossiernummer of een andere referentie aan de hand waarvan de betrokken activiteit van de politiediensten kan worden getraceerd? De aanvrager antwoordde het volgende:

« De reden voor de raadpleging moet worden ingevoerd voor elke toegang tot een bewakingscamera. De reden voor de raadpleging moet de betrokken opdracht van bestuurlijke of gerechtelijke politie weergeven.

Artikel 44/1 van de WPA bepaalt dat in het kader van de uitoefening van hun opdrachten en overeenkomstig de doeleinden omschreven in artikel 27 van de WVG, de politiediensten informatie en persoonsgegevens kunnen verwerken voor zover deze laatste toereikend, terzake dienend en niet overmatig van aard zijn in het licht van de doeleinden van bestuurlijke en van gerechtelijke politie waarvoor ze worden verkregen en waarvoor ze later worden verwerkt.

De verwerking moet gebeuren in overeenstemming met de doeleinden vastgelegd in artikel 27 van de WVG.

*Alle leden van de geïntegreerde politie moeten ook voldoen aan de **richtlijn betreffende de motivering van de raadplegingen van de politionele gegevensbanken en de gegevensbanken waartoe de politiediensten toegang hebben in het raam van de uitvoering van de opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie.***

Functionarissen voor gegevensbescherming hebben ook als opdracht eventuele vastgestelde onregelmatigheden op het gebied van gegevensbescherming te toetsen." (in vet aangegeven door de Autoriteit)

69. Ten eerste is de Autoriteit van mening dat **het protocol duidelijker moet zijn wat betreft de logging van het doel van het bekijken in kwestie**. In het licht van het antwoord van de aanvrager moet het bepalen dat de **concrete reden voor de raadpleging en de betrokken opdracht van bestuurlijke of gerechtelijke politie** worden geregistreerd.
70. Ten tweede moet **het protocol enerzijds bepalen dat de bovengenoemde richtlijn "betreffende de motivering van de raadplegingen van de politionele gegevensbanken en de gegevensbanken waartoe de politiediensten toegang hebben in het raam van de uitvoering van de opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie"** ³⁸ **van toepassing is op de** in het protocol bedoelde realtmetoegang **tot camerabeelden van de NMBS**. Anderzijds **moet deze laatste de exacte en volledige referentie (datum, auteur, toegankelijkheid, enz.) van deze richtlijn vermelden**.

C) Logging van de identiteit van de persoon die de beelden heeft bekeken

71. In het licht van de hoofdtekst van het protocol moet **de bijlage verduidelijken dat de "gegevens over de gebruiker" de "identiteit" moet omvatten van de persoon** die verbinding heeft gemaakt met en heeft geïnterageerd met de camera in kwestie. Het protocol moet ook duidelijk bepalen wat de gegevens zijn met betrekking tot de identiteit van de betrokken politieambtenaar.
72. **Ook moet in de logging de identiteit van alle eventuele andere personen** die de beelden in real time hebben bekeken, worden opgenomen (**overweging nr. 67**).

D) Doeleinde van het logbestand

73. Met betrekking tot het doel van het algemene logbestand bepaalt het protocol het volgende: *"Dit logbestand moet kunnen worden gebruikt om de rechtmatigheid van de verwerking te controleren, interne controles uit te oefenen, de integriteit en de beveiliging van persoonsgegevens te waarborgen en voor de doeleinden waarnaar wordt verwezen in artikel 27 van de WVG (opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie)."* (in vet aangegeven door de Autoriteit)
74. De Autoriteit heeft al eerder de gelegenheid gehad om te wijzen op **het zeer beperkte doel van logbestanden** op het gebied van gegevensbescherming: er moet voor worden gezorgd dat gegevensverwerkingsactiviteiten traceerbaar zijn om hun overeenstemming met de regels inzake gegevensbescherming en de tenuitvoerlegging ervan te waarborgen³⁹. Dit betekent ook dat mensen

³⁸ Toen de laatste hand werd gelegd aan het ontwerp van dit advies had de aanvrager deze richtlijn nog niet meegedeeld.

³⁹ Zie: advies nr. 34/2024 van 15 april 2024 *over een wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen en de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten (CO-A-2024-139)*, overweging nr. 34; advies nr.

die de regels voor gegevensbescherming hebben overtreden, moeten kunnen worden gestraft volgens de geldende regels (bestuursrecht, arbeidsrecht, strafrecht, gegevensbeschermingsrecht).

75. In dit verband vroeg de Autoriteit de aanvrager naar het nagestreefde doel, zijnde een meer algemeen **gebruik van het logbestand voor opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie**. De aanvrager antwoordde het volgende:

"Het logbestand is er om toezicht te houden op de naleving van de regels voor de bescherming van persoonsgegevens, maar ook voor operationele doeleinden."

76. De Autoriteit vroeg de aanvrager om welke operationele doeleinden het gaat en wat de wettelijke basis voor een dergelijke verdere gegevensverwerking is. Zijn antwoord was het volgende:

"Overeenkomstig artikel 56, § 2, van de WVG worden logbestanden uitsluitend gebruikt om te controleren of de verwerking rechtmatig is, voor interne controles, ter waarborging van de integriteit en de beveiliging van de persoonsgegevens en voor doeleinden bedoeld in artikel 27 (van de WVG)."

77. De Autoriteit is van mening dat het **protocol moet worden aangepast: het moet ook⁴⁰ verwijzen naar artikel 56 van de WVG en naar artikel 27 van de WVG dat "de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van gevaren voor de openbare veiligheid" nastreeft. Bovendien moeten de concrete gevallen worden vermeld die de verwerking van loggegevens voor deze doeleinden rechtvaardigen**, afgezien van het voor de hand liggende geval dat deel uitmaakt van het oorspronkelijke doel van een logbestand en dat betrekking heeft op strafrechtelijke inbreuken op de regels inzake gegevensbescherming in verband met de in het protocol bedoelde gegevensverwerkingen.

E) Unieke identificatie van de betrokken camera's

78. De Autoriteit vroeg de aanvrager of **de camera's elk een unieke identificatiecode hebben** of dat ze gewoon per "zone" zijn gegroepeerd. De aanvrager antwoordde: *"Elke camera heeft een specifieke naam, die kan worden gebruikt om achteraf contact op te nemen met het SOC."*

162/2023 van 18 december 2023 betreffende het ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 7 mei 1999 op de kansspelen, de weddenschappen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers (CO-A-2023-464), overweging nr. 46.

⁴⁰ De vermelding "dit logbestand moet kunnen worden gebruikt om de rechtmatigheid van de verwerking te controleren, interne controles uit te oefenen, de integriteit en de beveiliging van persoonsgegevens te waarborgen" blijft relevant voor het door de NMBS verwerkte logbestand en mag derhalve niet worden weggelaten.

79. **Het protocol moet bepalen dat elke camera wordt geïdentificeerd aan de hand van een unieke referentie.**

F) Opslag en bewaartermijn van de logbestanden

80. De Autoriteit vroeg de aanvrager te bevestigen dat het "**kijkregister**" dat in punt XV van het protocol wordt genoemd, inderdaad een uittreksel is van het algemene logbestand dat aan de politie wordt meegedeeld. De aanvrager heeft dat bevestigd.

81. De **bewaartermijn van het logbestand** wordt niet vermeld in het protocol. De Autoriteit vroeg de aanvrager wat die termijn was. De aanvrager antwoordde het volgende:

"Het logboek wordt 30 dagen bewaard in de NMBS-videobewakingsapplicatie en de extractie voor de politie wordt 7 dagen bewaard."

82. De Autoriteit sprak de aanvrager hierover opnieuw aan en deze antwoordde het volgende:

*"Zoals hierboven vermeld, wordt het logbestand 30 dagen lang opgeslagen in de NMBS-videobewakingsapplicatie. De politie heeft geen toegang tot het logbestand via deze applicatie. Daarom moet een extractie van het bestand worden gemaakt. De periode voor de politie om het bestand op te slaan na de extractie, is vastgesteld op 7 dagen. Met andere woorden, dit is **de periode waarbinnen de politie het logbestand moet ophalen om het naar haar omgeving te kunnen doorsturen.**"* (in vet aangegeven door de Autoriteit)

83. De Autoriteit neemt nota van deze antwoorden, waarin de bewaartermijn van de loggegevens echter niet wordt gegeven.

84. **De Autoriteit is van mening dat in het protocol uitdrukkelijk moet worden vermeld hoelang het logbestand door de politie en de NMBS moet worden bewaard.** In de context van het onderhavige advies, is de Autoriteit van mening dat de logbestanden **door de NMBS** moeten worden bewaard **gedurende een minimumperiode van 10 jaar vanaf de datum van hun registratie.** In het protocol moet ook worden vermeld hoelang de politie deze gegevens zelf moet bewaren of, in voorkomend geval, moet worden verwezen naar de regel die deze periode bepaalt (aangelegenheid die onder de bevoegdheid van het COC valt).

II.2.7. Technische en organisatorische maatregelen: andere (bijlage I)

A) Authenticatie

85. In de bijlage bij het protocol staat dat de authenticatie in twee fasen plaatsvindt. Een eerste authenticatie wordt uitgevoerd op het niveau van de politie, met behulp van de identificatiecode ("IDP") van de betrokken politieambtenaar. *"De gebruiker logt in met zijn specifieke toegangsgegevens."* Als deze gegevens *"correct"* zijn, *"signaleert de politie dit aan de NMBS (via de applicatie)"*. De NMBS *"gebruikt dan de gegevens van de gebruiker (specifieke login) om aan de federale politie te vragen tot welke zones deze gebruiker toegang heeft"*. Eens de lijst verkregen *"voegt de NMBS deze toegang toe aan Milestone (het videoplatform van de NMBS)"*.
86. In deze context vroeg de Autoriteit de aanvrager te verduidelijken hoe een politieambtenaar wordt geauthenticeerd (met welke gegevens, twee maal - login politie en *"specifieke NMBS-login"?*) die een NMBS-camera raadpleegt, en of en welke multifactorauthenticatie wordt gebruikt, en indien niet, wat de reden daarvoor is. De aanvrager antwoordde dat er *"voor de authenticatie een doorschakeling van de NMBS-applicatie naar de politie"* was en dat het lid van de geïntegreerde politie zich moest identificeren met behulp van zijn unieke persoonlijke identificatiecode, en dat elke toegang tot de applicatie *"het gebruik van multifactorauthenticatie (MFA), met behulp van de login, het wachtwoord en een aanvullend element (SMS of telefoonoproep, code gegenereerd door een applicatie of een 'token')"* vereiste. De aanvrager verklaarde dat er geen specifieke NMBS-login was.
87. De Autoriteit is van mening dat het protocol moet **voorzien in de verplichting om gebruik te maken van multifactorauthenticatie op basis van twee factoren, overeenkomstig beste praktijken**. In dit verband moet het protocol ook bepalen dat **de verwerkingsverantwoordelijke elke doeltreffendere beveiligingsmaatregel op dit gebied (authenticatie) kan en moet treffen als de ontwikkelingen in de stand van de techniek dat vereisen**. Op deze manier is het niet nodig om het protocol te wijzigen om betere technische maatregelen in te voeren.

B) Toegankelijkheid van de NMBS-applicatie

88. De toegang tot de NMBS-toepassing gebeurt via *"een beveiligde netwerkverbinding"*. *"De beelden van de bewakingscamera's kunnen worden bekeken via de NMBS-applicatie voor de politie via het openbare internet met behulp van gecodeerde communicatie"*. Het schema in de bijlage bij het protocol lijkt aan te geven dat toegang via een webbrowser verloopt (*"Type URL in browser"*). Een technische en organisatorische maatregel bepaalt dat de politie verplicht is *"de toegang tot werkstations waar beelden worden bekeken, te beperken tot werknemers die overeenkomstig punt 1.2 van het protocol gemachtigd zijn"*.
89. In deze context vroeg de Autoriteit aan de aanvrager of de NMBS-applicatie kon worden geraadpleegd vanaf om het even welke terminal (computer, telefoon, tablet) of dat het gebruik van de NMBS-

applicatie beperkt was tot daarvoor bedoelde lokalen binnen de federale politie. De aanvrager antwoordde het volgende:

"Toegang op afstand is niet uitgesloten als voor het beheren van een evenement in real time een operatie op het terrein (buiten een politie-infrastructuur) moet worden geleid en/of gecoördineerd. Als de politiediensten een ramp ter plaatse moeten beheren (noodplanning), bijvoorbeeld in een mobiele commandopost, moeten ze toegang hebben tot deze beelden.

Er moet gekeken worden naar de mogelijkheid om in dat kader alleen toegang op afstand toe te staan via pc's die op afstand zijn aangesloten (besecure, virtueel werkstation, ...).

Er zijn maatregelen genomen binnen de politiediensten."

90. De Autoriteit is enerzijds van mening dat als de applicatie toegankelijk is via een browser, het protocol **ten minste het gebruik van het TLS 1.2 protocol (of hoger) en de configuratie van een codering van een voldoende hoog beveiligingsniveau (AES-128, RSA-2048 of ECC-256) moet opleggen.** Bovendien moet het protocol, op dezelfde manier als de Autoriteit hierboven aanbeveelt met betrekking tot authenticatie, bepalen dat de verwerkingsverantwoordelijke **elke doeltreffendere beveiligingsmaatregel op dit gebied** (gegevensuitwisseling via internet) **kan en moet treffen als de ontwikkelingen in de stand van de techniek dat vereisen.** Dit zal ervoor zorgen dat het protocol een langere levensduur heeft wat betreft de technische maatregelen die moeten worden toegepast, terwijl het tegelijkertijd voorziet in basismaatregelen die in overeenstemming zijn met de huidige stand van de techniek.
91. Anderzijds moet het **protocol verder worden uitgewerkt om een onderscheid te maken tussen gevallen waarin beelden worden geraadpleegd vanuit specifieke lokalen binnen de politie-infrastructuur en gevallen waarin dezelfde beelden buiten deze lokalen moeten worden geraadpleegd** (bijvoorbeeld in een mobiele commandopost). Deze gevallen vereisen immers uiteenlopende technische en organisatorische maatregelen en brengen verschillende risico's met zich mee.

C) Automatische log-out

92. De bijlage bij het protocol bepaalt het volgende: "Er wordt een *automatische log-out ingesteld na 13 uur log-in. De duur van deze log-in is om operationele redenen gerechtvaardigd om de continuïteit van de dienst te waarborgen (12 uur en 1 uur), met name voor personeelsleden die worden ingezet om als dispatcher en/of operator te werken. Het gaat om een individuele log-in (met log-out op het einde van de dienst).*"

93. Met name gezien het algemene en abstracte karakter van de scenario's voor het bekijken van de camerabeelden⁴¹, vindt de Autoriteit het moeilijk om de motivering voor een dergelijke bepaling te begrijpen. Want ofwel is een politieambtenaar actief en bekijkt hij de beelden (bijvoorbeeld tijdens een interventie om deze te sturen), ofwel is dit niet zo, in welk geval de automatische *log-out* a priori veel sneller moet worden geactiveerd (ook al moet die ambtenaar zich dan opnieuw aanmelden). Toen de aanvrager hiernaar werd gevraagd, gaf hij de volgende toelichting:

“Gebruikers binnen de politiediensten zijn met name het personeel van de informatie- en communicatiecentra (CIC) van de federale politie en/of de autonome lokale dispatchings in de politiezones. Het kunnen ook operatoren zijn die werken in de operationele commandoposten die zijn opgezet om grootschalige evenementen te beheren. Deze verschillende leden van de politiediensten worden regelmatig ingezet om shifts van 12 uur te werken. Het doel was om elke onderbreking in de toegang tot beelden te vermijden wanneer de situatie een monitoring in real time vereist, bijvoorbeeld de stroom van mensen die deelnemen aan een evenement en erheen gaan met het openbaar vervoer.

De toegang blijft dus individueel en elke keer dat er binnen deze diensten van operator wordt gewisseld, moet het personeelslid dat stopt zijn verbinding verbreken ten gunste van het personeelslid dat begint.

We kunnen ook de personeelsleden vermelden die 24/7 de ploegen van de spoorwegpolitie op het Brusselse netwerk dispatchen.

De periode van 13 uur is een maximumperiode; de verbinding moet op initiatief van het betrokken personeelslid worden verbroken zodra er geen operationele noodzaak meer is.”

94. De Autoriteit is van mening dat **het protocol moet worden verduidelijkt om de automatische *log-out* aan te passen aan de scenario's voor het gebruik van realtime toegang tot de bewakingscamera's van het NMBS-netwerk.**

II.2.8. Herziening, wijziging, opzegging van het protocol (p. 13)

95. De Autoriteit vestigt de aandacht van de aanvrager op het feit dat haar advies betrekking heeft op het haar voorgelegde protocol. **Voor elke wijziging of herziening van dit protocol zal in de toekomst ook het advies van de Autoriteit nodig zijn.**

---

⁴¹ Zie de overwegingen nrs. 38-44.

96. Met betrekking tot een mogelijke opzegging van het protocol bepaalt dit laatste: *"Elke partij kan dit protocol beëindigen door haar intentie daartoe twaalf maanden vooraf per aangetekende brief aan de andere partij mee te delen."*
97. **Artikel 9, vierde lid, van de camerawet** legt de NMBS echter een **wettelijke verplichting** op, zodat **zij het protocol niet zonder geldige wettelijke reden kan opzeggen (of opschorten)**. De NMBS heeft niet de mogelijkheid om het protocol op te zeggen. Het is **aan de aanvrager om in het protocol aan te geven in welke situaties de toepassing van het protocol kan worden opgeschort en in welke gevallen het protocol kan worden beëindigd**. Wat gegevensbescherming bijvoorbeeld betreft, moet de NMBS de verplichtingen van het protocol ten aanzien van een van de betrokken toegangen geheel of gedeeltelijk kunnen opschorten in geval van bewezen schendingen van het protocol en van het toepasselijke normatieve kader. Als verwerkingsverantwoordelijke blijft de NMBS verantwoordelijk voor het ter beschikking stellen van haar camera's.

OM DEZE REDENEN,

is de Autoriteit de volgende mening toegedaan:

1. De aanvrager moet in het protocol de specifieke bepalingen vermelden van de normen die hij noemt en die garanties bieden van het type waarnaar de Raad van State en de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer verwijzen. Bij gebrek aan (een) specifieke bepaling(en) die in dergelijke garanties voorzie(t)(n) moet het toepasselijke normatieve kader dienovereenkomstig worden aangepast.

Het protocol moet bovendien verduidelijken dat het in real time bekijken van de beelden van bewakingscamera's van de NMBS in het kader van opdrachten van gerechtelijke politie enkel kan plaatsvinden in de context van een bijzondere opsporingsmethode (**overwegingen nrs. 7-17**);

2. Het wettelijk kader dat van toepassing is op het in real time bekijken van de beelden van de camera's van het NMBS-netwerk zonder registratie door de politie, moet zodanig worden aangepast dat de essentiële elementen van de voorgenomen verwerkingen en, in voorkomend geval, in het licht van de voorgaande opmerking, de passende bijbehorende waarborgen, worden vastgelegd (**overwegingen nrs. 24-26**).

3. Hoewel artikel 9, vierde lid, van de camerawet ook van toepassing is op de toegang in real time tot camera's met opname, is het protocol in dit geval niet van toepassing en moet erin worden verduidelijkt dat het bij de toepassing ervan voor de politie verboden is om de in real time bekeken beelden op te nemen. Realtimetoeegang waarbij de politiediensten opnames maken, vereist ook het afsluiten van een protocol op grond van artikel 9, vierde lid, van de camerawet (**overwegingen nrs. 27-31 en 47-49**).

De volgende opmerkingen over het protocol doen geen afbreuk aan de voorgaande opmerkingen (**overweging nr. 32**);

4. Punt IV, a), van het protocol moet worden aangepast en verduidelijkt om aan te geven dat de NMBS verantwoordelijk is voor het ter beschikking stellen van haar camera's overeenkomstig de camerawet, alsook voor de verwerkingsverrichtingen die krachtens het protocol onder haar bevoegdheid vallen. In het protocol moet worden gepreciseerd dat de politie suggesties kan doen betreffende de plaatsing enzovoort van de camera's wanneer de doelen die de politie zelf en de NMBS via de betrokken camera's nastreven, elkaar overlappen (**overwegingen nrs. 33-35**);

5. Het protocol moet verwijzen naar de specifieke bepalingen van de toepasselijke regels die de concepten definiëren die worden gebruikt (**overweging nr. 36**);

6. Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over concrete gevallen (scenario's) die de aanleiding kunnen zijn voor het bekijken in real time van beelden van bewakingscamera's. Deze moeten duidelijk en uitputtend in het protocol worden genoemd en moeten in overeenstemming zijn met het nagestreefde doel in artikel 9, vierde lid, van de camerawet (**overwegingen nrs. 37-44**).

Het protocol kan niet voorzien in het herbekijken van beelden op grond van artikel 9, vierde lid, van de camerawet in zijn huidige vorm (**overwegingen nrs. 45-47**);

7. Aangezien het protocol enkel betrekking heeft op het bekijken in real time van de beelden van de camera's van het NMBS-netwerk zonder opname, moeten de bepalingen betreffende de toegang tot de door de NMBS geregistreerde beelden worden weggelaten. Het protocol kan enkel vermelden dat het geen afbreuk doet aan andere rechtsmiddelen voor toegang tot door de SCNB geregistreerde beelden. Dit advies gaat ook niet in op dat onderwerp (**overwegingen nrs. 50-53**);

8. Wat het bekijken van camerabeelden door leden van het administratief kader van de politie betreft, moet het protocol verwijzen naar de relevante normatieve bepalingen die de leden van het administratief kader van de politie machtigen om op te treden in het kader van een opdracht ter ondersteuning van het operationeel kader, zodat zij in deze context de beelden van de bewakingscamera's van de NMBS in real time kunnen bekijken (**overwegingen nrs. 54-56**);

9. Het protocol moet preciseren dat andere personen dan leden van de politiediensten ook en tegelijkertijd de beelden van de camera's van het NMBS-netwerk in real time kunnen bekijken indien het normatieve kader dat van toepassing is op hun opdracht in kwestie dit toestaat (of toestaat dat zij rechtstreeks deelnemen aan het optreden van de betrokken politiedienst, in het geval van magistraten onder wier gezag de politiediensten optreden in het kader van opdrachten van gerechtelijke politie), en voor zover dit normatieve kader het toelaat. Het moet ook bepalen dat deze deelname onderworpen is aan een logging die vergelijkbaar is met die voor de toegang van leden van de politiediensten (**overwegingen nrs. 57-60**);

10. Het protocol kan worden verduidelijkt met hetgeen de aanvrager aangeeft met betrekking tot de betrokken categorieën van plaatsen (voor het publiek toegankelijke besloten plaatsen). Informatie over de betreffende camera's en hun type (met name: zichtbaar gebruik; camera's mogen niet intelligent zijn) moeten worden opgenomen in de hoofdtekst van het protocol (**overwegingen nrs. 61-64**);

11. De Autoriteit is van mening dat de passage in het protocol waarin staat dat de toegang tot de beelden zodanig moet worden geregeld dat de mogelijkheid om het werkproces van het NMBS-personeel te controleren zoveel mogelijk wordt beperkt, moet worden weggelaten, aangezien dit een doel is dat duidelijk niet onder het protocol valt (**overwegingen nrs. 65-66**);

12. Het protocol moet voorzien in een specifieke logging van het bekijken in real time van beelden van bewakingscamera's door personen die niet het lid zijn van de politiedienst van wie de individuele toegang wordt gebruikt (**overwegingen 56-59 en 67**);

13. Het protocol moet duidelijker zijn wat betreft de logging van het doel van het bekijken in kwestie. Ten eerste moet het in het licht van het antwoord van de aanvrager bepalen dat de concrete reden voor de raadpleging en de betrokken opdracht van bestuurlijke of gerechtelijke politie worden geregistreerd.

Ten tweede moet het protocol enerzijds bepalen dat de *"richtlijn betreffende de motivering van de raadplegingen van de politionele gegevensbanken en de gegevensbanken waartoe de politiediensten toegang hebben in het raam van de uitvoering van de opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie"* van toepassing is op de in het protocol bedoelde realtimetoeegang tot camerabeelden van de NMBS. Anderzijds moet het protocol de exacte en volledige referentie (datum, auteur, toegankelijkheid, enz.) van deze richtlijn vermelden. **(overwegingen nrs. 67-70);**

14. De bijlage bij het protocol moet verduidelijken dat de *"gegevens over de gebruiker"* de *"identiteit"* moet omvatten van de persoon die verbinding heeft gemaakt met en heeft geïnterageerd met de camera in kwestie. Het protocol moet ook duidelijk bepalen wat de gegevens zijn met betrekking tot de identiteit van de betrokken politieambtenaar. Ook moet in de logging de identiteit van alle eventuele andere personen die de beelden in real time hebben bekeken, worden opgenomen **(overwegingen nrs. 71-72 en 67);**

15. Wat het doel van het logbestand betreft, moet het protocol worden aangepast en moet ook worden verwezen naar artikel 56 van de WVG en artikel 27 van de WVG, dat *"de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van gevaren voor de openbare veiligheid"* nastreeft. Bovendien moeten de concrete gevallen worden vermeld die de verwerking van loggegevens voor deze doeleinden rechtvaardigen **(overwegingen nrs. 75-77);**

16. Ook moet het protocol bepalen dat elke camera wordt geïdentificeerd aan de hand van een unieke referentie **(overwegingen nrs. 78-79);**

17. Het protocol moet uitdrukkelijk vermelden hoelang het logbestand moet worden bewaard door de politie en de NMBS. De logbestanden moeten door de NMBS gedurende een minimumperiode van 10 jaar worden bewaard vanaf de datum van hun registratie. In het protocol moet ook worden vermeld hoelang de politie deze gegevens zelf moet bewaren of, in voorkomend geval, moet worden verwezen naar de regel die deze periode bepaalt (aangelegenheid die onder de bevoegdheid van het COC valt) **(overwegingen nrs. 80-84);**

18. Het protocol moet voorzien in de verplichting om gebruik te maken van multifactorauthenticatie op basis van twee factoren, overeenkomstig beste praktijken. In dit verband moet het protocol ook bepalen dat de verwerkingsverantwoordelijke elke doeltreffendere beveiligingsmaatregel op dit gebied (authenticatie) kan en moet treffen als de ontwikkelingen in de stand van de techniek dat vereisen **(overwegingen nrs. 85-87);**

19. Het protocol moet enerzijds het gebruik van het TLS 1.2 protocol (of hoger) en de configuratie van een codering van een voldoende hoog beveiligingsniveau (AES-128, RSA-2048 of ECC-256) opleggen. Tevens moet het bepalen dat de verwerkingsverantwoordelijke elke doeltreffendere beveiligingsmaatregel op dit gebied (gegevensuitwisseling via het internet) kan en moet treffen als de ontwikkelingen in de stand van de techniek dat vereisen.

Anderzijds moet het protocol verder worden uitgewerkt om een onderscheid te maken tussen gevallen waarin beelden worden geraadpleegd vanuit specifieke lokalen binnen de politie-infrastructuur en gevallen waarin dezelfde beelden buiten deze lokalen moeten worden geraadpleegd (**overwegingen nrs. 88-90**);

20. Het protocol moet worden verduidelijkt om de automatische *log-out* aan te passen aan de scenario's voor het gebruik van realtmetoegang tot de bewakingscamera's van het NMBS-netwerk (**overwegingen nrs. 92- 94**);

21. Artikel 9, vierde lid, van de camerawet legt de NMBS een wettelijke verplichting op, zodat zij het protocol niet zonder geldige wettelijke reden kan opzeggen (of opschorten). Het is aan de aanvrager om in het protocol aan te geven in welke situaties de toepassing van het protocol kan worden opgeschort en in welke gevallen het protocol kan worden beëindigd. Voor elke wijziging of herziening van dit protocol zal in de toekomst ook het advies van de Autoriteit nodig zijn (**overwegingen nrs. 95-97**).

Voor de Autorisatie- en Adviesdienst,
(get.) Cédrine Morlière, Directeur